

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knafleva ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 7-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Mogočne manifestacije za zahteve Kmetsko-demokratske koalicije v Zagrebu

Seja poslanskega kluba Kmetsko-demokratske koalicije in javen zbor, katerega se je udeležilo do 15.000 ljudi — Popolno soglasje vseh poslancev koalicije — Za enakopravnost, svobodo in bratstvo — Za združenje vseh demokratskih elementov v borbi proti vladnemu nazadnjaštvu in za popolno spremembo sedanjega režima — Navdušene ovacije hrvatskih in srbskih kmetovalcev slovenskemu guberniku dr. Kramerju in Ljubljani

V soboto in nedeljo je doživel Zagreb velika dneva, velika praznika kmetske demokracije. Manifestacije za veliko idejo kmetske demokracije je otvorila sobotna seja poslanskega kluba Kmetsko-demokratske koalicije s skoro polnoštevilno zbranimi poslanci koalicije (okrog 70). Sejo je otvoril g. Stepan Radić, ki je pozdravil vse navzoče in nato podal poročilo o splošnem političnem položaju.

Predvsem toplo je

pozdravil g. Stepan Radić slovenske člane koalicije ter njihovo resno in vztrajno delo.

Spominjal se je nekdanjih borb med člani sedanje koalicije (med radićevci in samostojni demokrati) in poudarjal, da se tega ne sramuje, ker vsakdo, ki je delal iz prepričanja, lahko vedrega čela priznava svoječasne pogoje. Danes smo se znašli vsi pri skupnem delu za kmetsko demokracijo. Srbijanskim politikom, ki jim to ne gre v račun, se ne bo posrečilo, razcepiti to koalicijo.

Sedanja vlada je prišla na krmilo samo nepravilnim potom.

To vlado moramo vreči, pa ne zato, da pridemo sami na površje, nego zato, ker uvidevamo, da vodi narod v pogubo.

G. Radić je govoril dalje o razmerju med člani koalicije. Niti v enem samem trenutku, je naglašal, ni prišlo do kake razlike ali nenakega naziranja med HSS (Hrvatsko seljaško stranko) in SDS (Samostojno demokratsko stranko). Razmerje v prečanskih krajih in v vsej državi presojamo enako.

Izvajanja g. Radića so sprejeli zborovalci z viharim odobravanjem, nakar je povzel besedo g. Svetozar Pribičević, ki je dejal, da od 200 prečanskih poslancev pripada koaliciji le 85, dočim ostali večinoma podpirajo vladne stranke. Naša naloga mora biti, da si osvojimo tudi ostalo število prečanskih poslancev.

G. Pribičević je pobijal trditve nasprotnikov, da ustvarja koalicija nekako prečansko fronto.

Naša koalicija je samo odgovor na srbijsko fronto v vladi.

Prva naloga koalicije mora biti, da doseže spremembo sedanje vlade. Današnji sestanek mora dati odgovor na vprašanje g. Davidovića.

vića, ali je Kmetsko-demokratska koalicija za koncentracijo. Odgovor je jasn, ker je

prav KDK (Kmetsko-demokratska koalicija) prva zahtevala koncentracijo (tesnejšo zvezo) demokratskih elementov.

Jasno pa je, da ne moremo sprejeti koncentracije, ki bi ji načelovali Vukičevići radikalni. Mi delujemo lahko samo v vladi, ki prinese popolno spremembo sedanjega načina vladanja.

G. Pribičević je zaključil svoj govor z izjavo, da morajo vsi činitelji v Beogradu spoznati, da smo člani koalicije nerazdružljiva celina.

Zborovalci so sprejeli izvajanja g. Pribičevića z viharim odobravanjem in večminutnim ploskanjem. Za njim je poročal o novem davčnem zakonu g. dr. Svetislav Popović, poslanec g. Predavec pa je podal poročilo o gospodarskem položaju.

Popoldne se je seja nadaljevala. Na popoldanski seji so posamezni poslanci poročali o položaju v svojih okrajih. Vsi so naglašali potrebo temeljite spremembe vlade in odobraval politiko vodstva KDK.

Sklepi poslanskega kluba KDK.

O seji je bilo zvečer objavljeno naslednje poročilo:

Na tretji seji kluba KDK, ki se je vršila v Seljaškem domu v Zagrebu dne 21. januarja 1928., so bili sprejeti naslednji sklepi:

1.) KDK je napram vsem drugim skupščinskim strankam in napram vsem drugim političnim činitelem tako v skupščini kakor izven nje enotna politična celina ter mora vsakdo, kdor hoče stopiti z njo v stike ali sodelovanje, storiti to samo s celoto. Prav tako stopa tudi KDK v stike ali išče sodelovanja z drugimi političnimi in skupščinskimi skupinami. V njenem imenu se razgovarjata in pogajata oba njena predsednika skupno ali, kadar to ni mogoče, vsak posebej.

2.) KDK zahteva slej ko prej vlado parlamentarne koncentracije vseh strank in skupin, ki so za praktično izvedbo naše ustave in za izvedbo načela parlamentarizma. Kot najsigurnejšo pot k tej koncentraciji smatra KDK postopanje, ki ga je predlagala v znamenem pismu obeh svojih predsednikov na gospoda Davidovića (22. oktobra 1927.) in ki ga je podpisal tudi predsednik zemljoradniškega kluba in v katerem je istočasno označen program za koncentracijo.

3.) Vztrajajoči na tem stališču smo s pripravljenostjo sprejeli poziv predsednika Demokratske zajednice g. Davidovića za koncentracijo, toda samo za takšno, ki bo tako po svojih nosilcih kakor po sestavi nove vlade dala popolno garancijo, da se bo izvedla ne samo enostranska, recimo davčna enakopravnost, temveč enakopravnost na vseh področjih javnega življenja. Za to konsolidacija je potrebno, da se sedanji predlog državnega proračuna v smislu te popolne enakopravnosti in glede na pretežno stanje vseh gospodarskih panog popolnoma predela in nato ponovno predloži Narodni skupščini. Istočasno se s to koncentracijo mora izvesti temeljita izprememba sedanjega vladnega načina, obenem pa v državni upravi depolitizacija, narodna samouprava pa primerno razširiti in postaviti na zdravo finančno podlago ter popolnoma obvarovati pred vmešavanjem državnih oblastev. Izvesti se mora takojšnja in uspešna prehrana siromašnih pokrajin in uvesti takšna gospodarska, carinska in trgovniška politika, ki bo v skladu s kmetijskim značajem naše države. Koncentracija narodnih sil s tem ciljem in temi nalogami je potrebna zlasti zato, ker je bila ustvarjena fronta srbijskih strank v vladi, ki s separatističnim značajem te vlade izziva gibanje nezadovoljstva v vseh ostalih krajih, ki predstavljajo ogromno večino države in katerih organizirana borba se s službene strani proglašja za prečansko fronto, četudi je to samo borba naroda vseh krajev proti neenakosti, izkoriščanju in nadvladi.

4.) Glede na vse gori navedeno, zlasti glede na žalostno in strašno dejstvo, da grozi celim pokrajinam glad in da je narodna davčna moč padla v enem letu za celo milijardo, in nazadnje glede na dejstvo, da je zunanje-politični položaj zelo resen, smatramo za potrebno, da se vlada narodne koncentracije sestavi še pred proračunsko razpravo, in zato pričakujemo od g. Ljube Davidovića hitrih in odločnih korakov sporazumno z vodstvom KDK in s predstavniki ostalih parlamentarnih skupin, o katerih smatramo za potrebno, da sodelujejo v tej koncentraciji.

5.) Za primer, da ta koncentracija ne bo izvedena pred proračunsko razpravo, odklanja KDK vsako odgovornost za to, če bo morala do skrajnosti poostri svojo borbo v Narodni skupščini in v narodu, in če bo prisiljena, da v tej borbi uporabi še nekatera v zapadni demokraciji že preizkušena ostrejša sredstva, s katerimi bo v primeru potrebe pravočasno seznanila javnost. KDK te svoje borbe ne bo organizirala samo v tako zvanih prečanskih krajih, temveč bo svojo akcijo raztegnila tudi na Srbijo in Makedonijo, ki ji bo z garancijo svobode in ustavnosti zbudila ljubezen do države, in prav tako tudi na bivšo predkumanovsko kraljevino Srbijo, ki bo razumela našo borbo in ji dala svojo popolno podporo.

6.) Ne izključujoči iz parlamentarne koncentracije nobene parlamentarne stranke naglašamo, da smatramo za demokratiški in parlamentarni režim za potrebno, da bodo nosilke te koncentracije v prvi vrsti one

stranke, odnosno skupine, ki so bile pri zadnjih volitvah izvoljene po svobodni volji naroda.

V nedeljo se je potem vršil v Zagrebu v glavnem paviljonu Zagrebškega velesejma velik zbor, katerega se je udeležilo do 15.000 broječa množica ljudi vseh stanov iz raznih pokrajin. Zlasti številno je bilo zastopano kmetsko ljudstvo.

Tako velikanskega zbora, kakor je bil ta, Jugoslavija še ni doživela.

Pogled na nepreregledne množice je bil nepopisen. Šumelo je kakor v ogromnem panju in ko sta se pojavila v dvorani voditelja Kmetko-demokratske koalicije gg. Svetozar Pribičević in Stepan Radić, se je navdušenje zgostilo v pravcat vihar. Obema voditeljema so zala kmetska dekleta poklonila krasne šopke.

Vodil je zbor predsednik zagrebške mestne organizacije SDS g. dr. Ljuba Tomasić, ki je pozdravil vse prisotne, nakar je dal besedo Slovencu poslancu g. dr. Albertu Kramerju.

Ko se je dr. Kramer pojavil na balkonu, so v dvorani zagrmeli klici:

Živela napredna Ljubljana, živeli napredni Slovenci!

Dr. Kramer je pozdravil zborovalce v imenu slovenskega dela Kmetko-demokratske koalicije. Na včerajšnji klubski seji KDK je predsednik Radić poudaril, da smo napredni Slovenci najiskrenjši in najboljši sodelavci v naši koaliciji. Resnica je, da smo napredni Slovenci pomemben del te naše nove politične skupine, v kateri so utelešene temeljne ideje naše domovine:

svoboda, bratstvo in enakopravnost Hrvatov, Srbov in Slovencev, ki so gospodarji te države.

Prez naprednih Slovencev Kmetko-demokratska koalicija ne bi predstavljala one polne moralne, politične, kulturne in prosvetne sile, ki nam daje jamstvo za končni uspeh našega boja. A na drugi strani je istotako resnica, da

za nas Slovence ni življenja brez Hrvatov in Srbov.

Napredni Slovenci smo imeli za državno-pravna vprašanja malo zmisla. Videli smo, kako ta borba slabi najboljše sile celokupnega naroda. Dočim smo Slovenci, Hrvati in Srbi vodili medsebojno borbo, je beograjsko nazadnjaštvo utrjevalo svoje položaje in za našo fronto se je utrjeval izkoriščevalski režim. Naša Kmetko-demokratska koalicija je sedaj postavila naše državno vprašanje na novo podlago socialne in gospodarske politike. Ni čudno, da so vsi napredni Slovenci Kmetko-demokratsko koalicijo pozdravili z navdušenjem, saj je val nereda in korupcije prodril nevarno tudi med nas. Nas Slovence posebno hudo tepe gospodarska neenakost. V KDK smo dobili najtrdnjšo obrambno fronto proti nazadnjaškemu režimu, proti kateremu smo stopili v odločilen boj pod narodno in državno zastavo.

KDK mora združiti vse, kar v naši državi pošteno misli.

Hrvatska je že cela v našem taboru. Čutimo se dovolj močni, da poneseemo svojo ofenzivo tudi v ostale kraje, in trdno sem uverjen, da

bo naša koalicija tudi nam naprednim Slovincem prinesla enotno zmagovito napredno fronto.

Vemo, da nas do končne popolne zmagaje čakajo še težke borbe, a tem vnetejše in požrtvovalnejše bomo napredni Slovenci sodelovali,

da popravimo ogromno škodo, ki jo našemu ljudstvu povzročajo slovenski janičarji, naši klerikalci,

zvesti služabniki onih, ki žele nadvlado.

Današnji mogočni zbor je v svoji enodušnosti prekrasen dokaz edinstva in solidarnosti, ki vlada v KDK. Nobene spletke nas ne morejo razdvojiti in raztrgati naših sklenjenih vrst.

Ne gre jim za pravično izenačenje davkov

Te dni je imel finančni odbor, ki razpravlja o novem državnem proračunu, v obravnavi proračun finančnega ministrstva. Med drugimi govorniki je posamezne postavke ostro kritiziral

Govornik poudarja še, da mu je posebno milo, da more zbrane tisoče pozdraviti v imenu napredne Ljubljane, ki se dobro zaveda, da je njeno mesto v prvih vrstah za enakopravnost, svobodo in bratstvo se boreče armade. Obžaluje, da ne stojita ob njegovi strani tudi zastopnika kraljevega Zagreba, ki bi se moral istotako kakor Ljubljana zavedati, da je njegova usoda nerazdeljiva od zdrave sile našega ljudstva. Poudarjajoč končno, da bo KDK kar najodločneje nadaljevala svojo borbo, izraža govornik globoko prepričanje, da bodo zastave naprednih demokratskih Slovencev, Hrvatov in Srbov skoro venčane z vencem zmage.

Dr. Kramerjev govor je bil ponovno prekinjen z burnimi izrazi pritrdjevanja, ki so se, ko je omenjal janičarsko politiko SLS, stopnjevali v viharne demonstracije proti klerikalcem.

Nato je govoril g. Svetozar Pribičević, katerega so zborovalci pozdravljali z nepopisnim navdušenjem. Vihteli so klobuke, mahali z robci in klicali: Živio Svetozar! Sledil je govor g. Stepana Radića ob ponovnem prisrčnem pozdravljanju.

Po zborovanju je iz tisočev grl zadonela «Lepa naša domovina», nakar

se je po ulicah razvil ogromen sprevod

z zastavami. Med navdušenimi vzkliki in petjem se je pomikala po ulicah vsa množica brez izgredov in ni dala povoda za nastop polnoštevilno zbranih stražnikov.

Zagrebški zbor je pokazal, da je ustanovitev koalicije med radičevci in samostojnimi demokrati najugodnejše odjeknila tudi med kmetskim prebivalstvom. Na pravi poti smo in zato bo naša borba proti nazadnjaštvu in za enakopravnost kronana z uspehom.

Ivan Petrović:

Klic iz dalje

(Povest iz prejšnjih časov.)

(Dalje.)

Minilo je več let. Hartman, ki je bil napredoval v svoji diplomatski karijeri, je prišel po nalogu svojih predstojnikov v Rim in potem v Neapel. Odtod je prejel Vilibald, ki je bil ostal v Berlinu, takole pismo:

Neapel, dne

Pišem ti, predragi moj Vilibald, v skrajni razburkanosti svoje duše! Domislil sem se trenutka v najinem življenju, ki je tebe tako prevzel, da dolgo nisi mogel preboleti čudnega občutja radosti in boli, ljubezni in zaničevanja. — Toda brez nadaljnjega predgovora k stvari.

Včeraj sem posetil najmičnejšo in najbolj romantično točko tukajšnje okolice, namreč kamaldulanski samostan v bližini Posilippa.

Prijor je bil tako prijazen, da me je napotil k menihu, ki je Nemec. Tudi ga je odvezal od obljube molčečnosti.

Čim dalje je govoril menih z menoj, tem bolj mi je bil znan zvok njegovega glasu, pa tudi v potezih njegovega častitljivega obraza je bilo nekaj znanega, nekaj, kar sem že videl in glede česar sem menda omahoval samo zaradi dolge bele brade. Menih me je motril s prodirajočo pozornostjo, ki je jasno pričala, da se mu tudi jaz zdim znan.

Nazadnje, ko me je menih vprašal, če sem prvič v Italiji, sem omenil najino potovanje

iz Berlina preko Prage in Dunaja v Milan. «Torej,» je vzkliknil menih, «torej me le ni varal spomin, ki se mi je hotel takoj obuditi, čim sem vas le zagledal. — Videla sva se že na Češkem v gradu grofa Maksimilijana C.»

Menih ni bil nihče drugi nego oni častiljivi duhovnik, grajski kaplan pri grofu C. Lahko si misliš, kako mi je, kakor ob času, stopiša pred oči jasna slika tistih usodepolnih trenutkov v gradu. Iskreno sem prosil meniha, naj mi pove, kako se je pozneje vse zgodilo. Omenil sem, da se gotovo poslužim gostoljubja starega grofa še drugič, ako je še živ in me pelje pot nazaj skozi Češko. — «Ah,» vzdihne menih in dvigne v solzah toneče oči proti nebu, «ah — vse je minilo! — Izginil je ves sijaj in blesk! — Nočne ptice gnezdiijo po razvalinah, kjer sta sicer vladali svoboda in gostoljubnost v blestečih, razkošnih sobanah!»

Slutila sva pač oba propast rodbine, ki so jo ogrožale usodepolne tajne. Sedaj pa čuj, kako se je vse zgodilo po menihovem pripovedovanju.

Grof Maksimilijan je ohranil mirnost možko krepkega duha, ko so mu prinesli smrtno ranjenega sina. Ta pogum je poplačala izjava ranocelnika, ki je s spretnostjo dovršenega mojstra odstranil kroglo in dejal, da je rana sicer zelo nevarna, da pa rešitev ni samo mogoča, ampak da jo lahko s precejšnjo verjetnostjo pričakujejo, ako ne pride kaj drugega hudega vmes. Ker krogla ni predrila grofovih prsi, kar je bilo spričo smeri strele prav čudež, je ranocelnik domneval, da je moral morilec streljati iz precej znatne

tudi samostojni demokrat poslanec Demetrović, ki je med drugim izvajal:

Čeprav vlada v vsej državi splošna gospodarska kriza, je

razdalje. Zbog tega je bilo tudi jasno, da je imel morilec dovolj časa za beg; kajti lovci niso bili naleteli niti na eno sumljivo osebo, pa najsi so še tako skrbno preiskali ves gozd. Sploh je bilo videti, ko da se je vsa roparska zalega, ki je kroginkrog ogrožala pokrajino, po zadnjem porazu umaknila nazaj čez gore. Čisto nič več namreč ni bilo slišati o drznih roparskih napadih, kakršni so se dotlej dogajali skoro vsaki dan.

Ranocelnik je bil čisto pravilno presodil grofovo rano. Prav kmalu je bil izven vsake nevarnosti. Tiha žalost in globoka otožnost, ki sta mu polnili dušo, sta strli njegovega, v žarkem ognju vzplamečega duha, ki je bil baš zaradi tega pripraven za popolno okrevanje. Oba, stari grof in grof Franc, ki sta smatrala Amalijo, ki je bila ko začarana izginila brez sledu, za popolnoma izgubljeno. Smela nista niti domnevati, kam in s čigavo pomočjo je pobegnila. Vse, kar je bilo le mogoče misliti, se je izkazalo pri natančnejšem objasnjevanju za prazen izrodek domišljije. Tako tudi ni bilo mogoče domisliti se kekega ukrepa, ki naj bi bil dovedel do tega, da bi našli in sledili po sledi za begunko. — Grobna tišina je zdaj zavladovala v gradu. Le mimogrede so jasni trenutki, ki jih je znal prizvati častiti duhovnik, pregnali globoko žalost, ki sta se pogrezala vanjo oba, oče in sin. Le tolažba, ki jo more nuditi cerkev, je krepila starega grofa, ko ga je bil zadel grozni udarec, ki se je grof Franc zaman trudil, da bi ga bil prestregel. Po naključju je bil grof Maksimilijan izvedel, da je bil njegov sin Karel pred več časom res ujet

postavka dohodkov iz neposrednih davkov za nov proračun zvišana za 32 milijonov dinarjev,

donos vseh davkov pa povišan za 74 milijonov dinarjev. Neposredni davki so povsod nazadovali, iz izkazov vplačanih davkov pa je tudi razvidno, da so ti davki zelo neenaki. Statistični pregled finančnega ministrstva o dohodkih iz neposrednih davkov od 1. januarja do 30. novembra pokazuje,

da so dale Hrvatska, Slavonija in Vojvodina največ dohodkov, mnogo več, kakor je bilo določeno, da pa je bilo neposrednih davkov v Srbiji še mnogo manj vplačanih, kakor je bilo proračunano.

Tako je Hrvatska in Slavonija dala v tem času 4 milijone dinarjev več, kakor je bilo predvideno, Vojvodina pa celo 6 milijonov, dočim se v Srbiji beleži primanjkljaj 50 milijonov dinarjev.

Še slabša je slika, ako se primerjajo posamezne vrste davkov.

Davka na poslovni promet se je v tem času pobralo v Hrvatski in Slavoniji 45.5 milijonov dinarjev, v Sloveniji 39 milijonov, v Črni gori in Srbiji z Beogradom vred 30.5 milijonov, a v Vojvodini pa 34 milijonov dinarjev.

Strašno sliko nudi tudi davek na ročno delo. V razdobju od 1. januarja do 30. novembra lanskega leta je plačala Slovenija 7.5, Bosna in Hercegovina 4.7, Hrvatska in Slavonija 4, Vojvodina 3.7, Srbija in Črna gora 1.7, Dalmacija pa 1.4 milijona dinarjev.

Kakšna razlika med malo Slovenijo in veliko Srbijo!

Poslanec Demetrovič je nato obširno razpravljal o dohodnini, ki je obstojala v Sloveniji že pred vojno, na Hrvatskem in v Vojvodini pa je bila uvedena šele med vojno. V proračunu 1928-1929 je predviden donos te davščine z mnogo višjo vsoto kakor v tekočem proračunu. Tako bo morala Vojvodina plačati še 5 milijonov več kakor letos. In to se dogaja v času, ko se govori o davčnem izenačenju!

Dalje dokazuje poslanec Demetrovič na podlagi statističnih podatkov, da so v tekočem proračunskem letu zaostali vsi državni dohodki, da pa vlada pri sestavi proračuna tega ni upošte-

vala in predvideva prav iste, deloma celo višje dohodke kakor v letošnjem proračunu. To je dokaz, da je proračun dohodkov zgrajen na pesku ter da se bo v proračunu izkazani primanjkljaj ne samo podvojil, marveč podesetoril.

Govornik končno ugotavlja, da je baš proračun državnih dohodkov najboljši dokaz,

da hoče vlada vztrajati kljub sprejetju novega davčnega zakona še nadalje na krivični davčni neenakosti in davčni preobremenitvi prečanskih krajev.

Politični pregled

Veličastne manifestacije za zahteve Kmetско-demokratske koalicije v Zagrebu so čvrsto odjeknile po vsej državi. Koalicija pomenja silo, ki jo morajo uvaževati vsi nasprotniki, in bo svojo

borbo za enakopravnost in za popolno spremembo sedanjega nazadnjaškega režima

prej ali slej dovedla do popolnega uspeha. Sedanja vlada mora pasti, ker je to vlada, v kateri Vukičevićevi radikali in njihovi najožji zavezniki klerikalci vodijo enostransko politiko, ugodno le za Srbijo. Žalostno je, da so v taki vladi tudi klerikalci, prečanska stranka, ki bi pač morala zastaviti vse svoje sile za enakopravnost prečanskih pokrajin s Srbijo.

Doslej v Jugoslaviji še nismo videli, da bi kakšna stranka tako pozabila na svoje volilce in vodila protiprečansko politiko kakor to delajo

klerikalci, s katerimi bo morala Slovenija temeljito obračunati.

Ko se opozicija, v njej zlasti tudi slovenski poslanci, bori za pravično izenačenje in znižanje davkov in za splošno enakopravnost, stojijo klerikalci ob strani in molče.

Taka vlada, ki ji ni na srcu enakopravnost vseh pokrajin in vseh državljanov, mora pasti in cilj Kmetско-demokratske koalicije je,

da se doseže koncentracijska vlada vseh strank in struj,

ki se strinjajo s tem načelom koalicije. V tej koncentracijski vladi bi bili poleg Davidovičevih demokratov tudi oni radikali, ki ne nasprotujejo

pravičnim in poštenim zahtevam koalicije. Trezni radikali se že izjavljajo, da so pripravljeni stopiti v tako vlado, četudi bi opozicija morda zahtevala, da se klerikalci v koncentracijsko vlado ne sprejmejo.

Pogajanja glede ustvaritve koncentracije se vrše neprestano. Včeraj

so se v tej zadevi razgovarjali Davidović, Pribičević in Radić.

Pogajanja med temi tremi politiki se danes še nadaljujejo. Očividno je eno, da se pripravlja resna kriza, ki bo vrgla sedanji režim, pa naj se ta še tako krčevito oprijemlje zadnjih rešilnih bilk.

V torek se je po božičnih počitnicah

zopet sestala Narodna skupščina.

Na prvi seji je skupščinski predsednik dr. Perić obvestil zbrane poslance o rojstvu drugega princa s kratkim nagovorom, ki so ga poslanci poslušali stoje. Posebnih dogodkov ta seja še ni zabeležila.

Naši sosedje Italijani samo snujejo, kako bi zanetili na Balkanu vojni požar. Madžarsko zalagajo z orožjem in prav tako baje tudi Bolgarijo in Avstrijo. Po neki vesti iz Pariza so celo vjeli v svojo past proti Jugoslaviji Grčijo. Po tej vesti

je Mussolini sklenil tajno vojniško pogodbo z Grčijo.

Tako hoče Italija obkrožiti Jugoslavijo in se spravlja že tudi na našo zaveznico Rumunijo. Kakor je podoba, hoče Italija na vsak način izzvati vojno in bi se ji to morda celo posrečilo, če ne bi imeli krepkega zaveznika v Franciji.

DOPISI

VIČ. (Smrtna kosa.) Na Viču je umrl po dolgi in mučni bolezni v 63. letu starosti znani gostilničar, trgovec in posestnik g. Ivan Robežnik. Pokojnik je bil obče spoštovan ter je vzgojil vse svoje sinove in hčere v zavedne naprednjake. Blag mu spomin, preostalim pa iskreno sožalje!

STARA LOKA PRI ŠKOFJI LOKI. O naših občinskih volitvah ste že mnogo napisali, kar je takrat vzbudilo pri nas in daleč okrog mnogo pozornosti. Postavili ste nas za vzgled ostalim krajem naše širne Slovenije, in to nas je, odkrito po-

v Alzaciji kot roparski poglavar in obsojen na smrt, da pa so njegovi pajdaši vlomili v ječo, kjer je bil zaprt, ter ga z nasiljem osvobodili. — Njegovo ime je bilo nabito na vislice. Svoj priimek je navedel pravilno, toda grofovski naziv so bili izpustili. —

Brez spanja je ležal grof Maksimilijan neko noč. Mučila ga je misel, kakšno sramoto je nakopal nesrečni sin družini, ki sega po svojem izvoru do kraljev, in kako je Amalijina zločinska blaznost pogasila tudi zadnjo iskrico upanja v zemeljsko srečo. Tedaj začuje lahne korake pred grajskimi okni, potem pa — kakor da je kdo previdno odprl velika vrata. Nato je bilo vse tiho. Kmalu pa je bilo čuti, kakor prav od spodaj, čuden zvoneč ropot, ko da ima kdo opraviti z železjem. Grof je potegnil za zvonec, ki je bil napeljan v Danijelovo sobo, ležečo blizu grofove spalnice. Ali grof je lahko zvonil, kolikor je hotel, Danijela ni bilo. Tedaj grof vstane, se naglo obleče, nažge na nočnem svečniku svečo in odide doli, da sam dožene vzrok ropota. Mimogrede pogleda v Danijelovo sobo in se prepriča, da Danijel še ni bil legel, ker je bila njegova postelja še čisto nedotaknjena. Ko stopi grof v prostorno vežo med stebrovje, opazi, kako je nekdo naglo smuknil skozi portal. — Desno in levo je bila vrsta sob, kamor se je prišlo iz veže. Vrsta na desni se je končavala z malim, obokanim kabinetom z močnimi železnimi vrati. Tudi okno je bilo močno zamreženo. Sredi kame-nitih tal tega kabineta so bile železne loputnice z močnimi prečnimi vezmi. Ta vrata so vodila v globoko klet, kjer je bil shranjen

znaten rodbinski zaklad: zlat denar, krasno zlato in srebrno orodje, dragulji in druge dragocenosti. Vrata v prvo sobo na tej desni strani so bila odprta. Grof hitro vstopi, gre skozi vse sobe in sapa mu zastane, ko najde vrata v zadnji kabinet brez nasilja odprta. Grof previdno vstopi. «Samo malo še počakajte! To je vražje delo, vendar bom takoj gotov.» Tako je tiho govoril človek, ki je klečal na loputnicah in pridno pilil železne prečne vezi.

«Aha!» zakriči grof z močnim glasom. Tedaj človek prestrašen plane kvišku in se okrene. — Bil je Danijel. Bled ko smrt strmi Danijel v grofa in ta vanj, zadet od strele tega strahotnega iznenađenja.

«Prokleti pes,» izbruhne nazadnje grof, «kaj počneš tukaj?»

Danijel se krčevito zdrzne in z drhtečimi ustni jeclja: «—Pra—vič—no ded—ščino sa—mo—» Ko pa zdajci stopi grof bliže, po-grabi na tleh železen kol in ga grozeče za-viht grofu. «Proč s teboj, zver, ki sem jo gojil in redil! — Hinavski lopov sivi!» Tako krikne grof v plamtečem srd, zgrabi, močan in krepak kot je še bil kljub svojim visokim letom, starega za goltanec in ga vleče skozi vse sobe v vežo, kjer krepko potegne za grajski zvonec. Splašeni iz spanja so vsi drveli skupaj, da vidijo prizor, ki je ob njem sleherni odreenel. «Vklenite ga v verige in ga vrzite v stolp!» je zaklical grof služabništvu. Čim pa so hoteli prijeti starca, ki je spačen in brez glasu bolj visel na grofovi pesti nego stal, so morali na grofov migljaj odjenjati. Zdelo se je nekaj tre-

nutkov, da premišljuje o kakem sklepu. Nato je dejal z mirno, resno veličino: «Vrzite starega lopova iz gradu, če pa se spet prikaže, naščujte nadenj pse, da ga naženo!» —

Zgodilo se je, kakor je bil ukazal grof.

Vidni sledovi tega, kar se je zgodilo, so odvezli grofu trud obširnega pripovedo-nja. Z dvema besedama je služabništvo ve-delo vse.

V tem trenutku so pogrešili dva najzve-stejša grofova lovca, Pavla in Andreja. Stari grof je že jel sumiti, da sta ga varala tudi ta dva na najbolj podel način, da sta i ta dva deležna zločinskega dejanja Danijelovega, ko rano zjutraj v diru prijezdita skozi grajska vrata, vsa potna in polna prahu.

Med tem ko so bili ostali strmeli v za-sačenega lopova, sta dva hitro planila na dvorišče, ker se jima je zdefo, da slišita peket konjskih kopit. Res sta tudi zagledala v nočnem somraku prazen voz, ki sta ga spremljala dva jezdec in ki se je nedaleč polagoma pomikal dalje. Brž osedlata konje, vžameta puške in lovske nože in se poženeta za vozom. Čim sta jezdec, ki sta spremljala voz, videla, da ju zasledujejo, sta spodbodla konje — in zdaj je šlo dalje v divjem galopu. Jutro se je dramilo, lo je pred globoko so-tesko voz z jezdec vred nenadoma izginil lov-cema izpred oči, med tem ko je iz goste-ga grmovja počilo več strelav. To je lovca prisililo, da sta se naglo vrnila, ker sta bila uverjena, da ju je obkolila tolpa, ki je napram njima v premoči.

Zdelo se je le preveč gotovo, da je bil stari Danijel v stiku z lopovi, ki so namera-

vedano, zelo razveselilo, še bolj pa okrepilo k nadaljnjemu delu za skupno pravično stvar. Odmev teh člankov je pri pristaših tukajšnje SLS bil porazen. Te dni smo našli na javen poziv, katerega so farani iz Reteč (občina Stara Loka) na več mestih javno nabili in ki je naslovljen na župnika g. Meršola ter se nanaša na župnikovo pridigo na praznik sv. Treh kraljev. Priobčena vsebina omenjenega poziva je: Ali je dopustno, g. župnik, da na tretji božični praznik, praznik miru, v pridigo vmešavate politična vprašanja, tičoča se zadnjih občinskih volitev tukajšnje občine? Ali Vam je znano, da je lahko pristaš klerikalcem nasprotne stranke najvernejši katoličan, ter da je narobe idejni pristaš SLS lahko najbolj svobodomiselnih naziranj? Gotovo pa Vam je znano, da podpiramo cerkev, faro in Vas, vsi farani po svojih močeh in brez razlike strank. Ker ste Vi naš skupni dušni pastir, ne pa politični vođa, zahtevamo, da prenehate v svojih pridigah z vsakim razvijanjem političnih programov. Želimo, da se namesto na političnem udeležujete na gospodarskem polju, za kar bi Vam bili vsi Retečani hvaležni. Pristaši Združene gospodarsko-kmetiško-delavske liste Vas obveščamo, da ne želimo mehikanskega pokola, Vi pa skrbite, da bomo v cerkvi vsi farani enakopravni.

ZABNICA. Dramatski odsek prostovoljnega gasilnega društva bo priredil v soboto, 28. t. m. in v nedeljo 29. t. m. Molièrjevo komedijo v petih dejanjih »Skopuh«. V soboto začetek ob pol 8. uri, konec po 10. uri; v nedeljo začetek ob 3. uri, konec po 6. uri popoldne. Ker nudi komedija obilo pristranskega in zdravega smeha, vabimo vse okoličane, da se je udeležijo v najobilnejšem številu.

BUKOVICA-PRAPROTNO. Gotovi ljudje, ki so svojčas »Domovino« odklanjali, se je poslužujejo, če služi njihovim namenom. Tako se nekdo hvali, da je novoustanovljeno gasilno društvo nepolitično in da so izvoljeni v odbor pravi možje. To lahko verjamejo oni, ki ne poznajo tukajšnjih razmer. Mi pa poudarjamo, da je to društvo politično, kar je dovolj žalostno, saj so se na neodkrit način odrinili pristaši SDS, tako da je sedaj to društvo domena dveh strank. To je najboljši dokaz, da se uganja pri društvu politika, medtem ko so gasilna društva skoro povsod res nepolitična. Za samohvalo pred jav-

nostjo pa res vse prav pride, še celo »Domovina«, čeprav jo drugače zamerjujejo.

RADOMLJE. V soboto 28. t. m. od dveh popoldne in v nedeljo naslednjega dne bo v Radomlju pri Cirilu Nastranu dvodnevni kmetijski strokovni tečaj, na katerem bodo predavali priznani strokovnjaki iz Ljubljane o najvažnejših vprašanjih kmetijskega gospodarstva (kako je povzdigniti živnoroje, prva pomoč živini itd.). Vsi okoličani se vabite, da se tega poučnega tečaja udeležite v čim večjem številu. Vsop prost brez ozira na strankarsko pripadnost. — Odbor SKS Radomlje.

KAMNIK. (Smrtna kosa.) Tu je umrl v visoki starosti 84 let posestnik in vrvarski mojster gosp. Ježe A d a m i č. Pokojnik, najstarejši kamniški meščan, je bil že izza mladih let, ob času najhujših narodnostnih bojov, vnet pobornik slovenske napredne misli in se je odlikoval zlasti ob vročih volilnih borbah. Blag mu spomin, preostanim naše iskreno sožalje!

ŠT. JANŽ NA DOLENJSKEM. Pri občinskih volitvah, ki so se vršile 15. t. m. so klerikalci kljub silnemu naporu in kljub nepošteni agitaciji izgubili šentjanško občino. SLS je pri teh volitvah dosegla 37 glasov manj kakor pri prejšnjih, zaradi česar je dobila le 10 mandatov od 25.

BOŠTANJ OB SAVI. Minulo nedeljo se je ob zelo lepi udeležbi članstva vršil VII. redni občni zbor našega Sokola. Kakor je razvidno iz posameznih poročil, delovanje v minulem letu ni bilo tako živahno kakor prejšnja leta, ko je bilo naše društvo na glasu kot eno najdelavnejših v zagrebški sokolski župi. Bratje in sestre! Potrudimo se, da letos zopet zavzamemo to odlično mesto. — Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva ima svoj občni zbor na svečnico ob 11. uri popoldne v šoli. Ob tej priliki bo tudi predavanje o sadjarstvu. Predavatelj bo prišel iz Ljubljane. Poleg članov ste vabljeni vsi, ki se zanimате za to dobičkanosno panogo kmetijstva.

SODRAŽICA. Pod okriljem Društva pomladka Rdečega križa smo imeli v nedeljo 22. t. m. na tukajšnji šoli prvo otvoritveno predstavo marionetnega gledališča. Po popoldanskem blagoslovu se je zbralo v naši šoli nad 140 malčkov in šolarjev, ki so s hrepenečimi očmi čakali, da se odgrne zeleni zastoreček umetniško izdelanega

marionetnega odra. Kaj bo? Glej! Gašperček so predstavi začudenim poslušalcem, pripovedujoč jim, kaj vse zna o rojenicah, vilah, zakleti kraljčini, čarobni palici in še koš drugih lepih ter čarobnih reči nam je povedal. Joj, to so žarela otroška lica nad njegovimi kretnjami in glasom. Po predgovoru je sledila igra »Tri želje«. Igralci Gašperček, Matevž, njegova žena Anka in vila Cimerabimba so pod vodstvom tukajšnjega šolskega upravitelja igrali s tako dovršenostjo, da so navdušili poleg malčkov celo odrasle in jih za nekaj časa odvedli v pravljico deželo pritlikavcev ter zakletih kraljičen. Za velikanski moralni uspeh igre, ki ga je dosegla med šolarji in malčki, se moramo zahvaliti tukajšnjemu šolskemu upravitelju, ki je prvi začel s to umetnostjo v našem kraju ter je z lastnimi sredstvi sestavil tako krasno marionetno gledališče. Želimo, da bi bilo več takih predstav. Okniv.

TRBOVLJE. (50letnica učitelja g. Kuharja.) Te dni je praznoval 50letnico svojega rojstva učitelj g. Tone Kuhar. V Trbovljah služi nepretrgoma že 30 let. Kuharjevi sošolci so danes profesorji in šolski upravitelji, on pa je ostal skromen, a dober učitelj. Vrlemu somišljeniku želimo še mnogo let!

RIMSKE TOPLICE. Odkar gospodarji v našem okrajnem zastopu SLS, so vse ceste v srezu postale slabe, predvsem pa naša, ki vodi v smeri Rimske toplice (kolodvor) proti Sv. Marjeti. Ta je v skrajno zanemarjenem stanju. V času, ko ni bilo mosta, smo morali hoditi preko Ogeč na kolodvor. Danes si moramo na ta način pomagati in to radi blata. Še hujše je to za otroke, ki morajo hoditi po uro daleč v šolo. Še nismo pozabili, kako ste se gospodje klerikalci hvalili v našem kraju, da boste spravili vse ceste v najlepši red.

SV. MARJETA PRI RIMSKIH TOPLICAH. Pri zadovoljivi udeležbi se je v nedeljo 22. t. m. vršil občni zbor krajevnih organizacij SDS Sv. Marjeta in Marija Gradec. Navzoči so z zanimanjem poslušali poročila funkcionarjev, predvsem poročilo o gospodarstvu obeh občin. Gospod Supanič je obširno poročal o proračunu občine Sv. Krištof, ki je v skrajni meri nezadovoljiv in ki grozi z novimi obremenitvami davkoplačevalcev. Navzoči so obsojali pogubonosno delo klerikalcev in izrekli polno zaupanje vodstvom

vali oropati grofa. In vendar je ostalo za grofa in za vse nepojmljiva uganka, kako je moglo priti do tega, da se je dal zapeljati v tak zločin tako star in vsaj navidez rodbini tako vdan in zvest služabnik, kakor je bil Danijel. Samo duhovnik je omenil, da so se mu čisto pokazali na Danijelu, kadar ga je neopaženo motril, sledovi razdvojenega, s seboj in z vsem svetom nezadovoljnega srca. V zadnjem času da je celo slišal, kako se je starec v navalu jeze napram nekemu tovarišu izrazil, da gospod ni izpolnil nič od vsega, kar mu je obljubil, ako bo tako dolgo služil kot sedaj — in da je gospod sploh zelo strog in krut in popolnoma sam kriv nesreče starejšega gospoda grofa.

«Nehvaležnež,» je dejal stari grof, «oj, ta nehvaležnež! Več ko podvojil sem njegovo plačilo in ravnal ž njim ne kot s služabnikom, ampak kot s prijateljem. Toda ob dobrotah take vrste se podle nature samo prevzamejo in človek si jih odtuji, mesto da bi jih tesneje priklenil nase. Zdaj mi je jasno, da je bilo vse, kar sem jaz smatral za preprosto dobrodušnost, zgolj notranje zadovoljstvo zbog udarcev, s kakršnimi razpolaga samo do jedra pokvarjena duša. Z opičjo ljubeznijo, se je lopov oklepal njega, ki sem ga moral s srdom v srcu zavreči. — Pri vseh zločnostih, ki jih je bil še kot deček uganjal tod po gradu, je bil stari njegov pomočnik. Jaz pa sem, kakor rečeno, pripisoval to neumni dobrodušnosti, ki jo je deček lahko premamljal, ker je imel že takrat nad tem človekom oblast, kakršna me je napolnjevala z grozo. Stari čisto ni mogel skriti svoje nejevolje, kadar sem moral zavstaviti pogubno potratnost onega zavrženca. V najglobljem spošto-

vanju in v najzvestejši vdanosti, ki mi jo je potem s podvojeno vnemo skušal izkazovati, vidim sedaj samo napor najbolj premišljene, najbolj črne hinavščine.»

Duhovnik je nadalje pripomnil, kako je zdaj pač z največjo verjetnostjo treba smatrati, da je Danijel pripomogel Amaliji k begu. Ključje portala in vnanjih grajskih vrat si je Danijel prav lahko preskrbel. Zelo lahko je tudi pod kako poljubno pretvezo odstranil služabništvo, izmed katerega bi bil lahko kdo opazil Amalijo na njeni poti iz njene sobe skozi hišna vrata in skozi grajska vrata na prosto, ter tako izpeljal to, kar bi brez pomoči takšnega zaupnega služabnika ne bilo mogoče. Duhovnik je tudi omenil Danijelov sestanek s tujcem v parku v nenavadni, rani uri ter čudne slutnje, ki ga je bila tedaj obšla. Sklenil je, da bi bilo le bolje, ako bi bili starega lopova zaprli, da bi s pomočjo njegovega priznanja bili popolnoma na jasnem glede položaja.

«Baš,» je dejal grof z odločno resnostjo, «baš te jasnosti se bojim in prosim Vsemogočnega, naj bi odslej vse ostalo zavito v črno noč. Notranji glas mi pravi, da bi bila ta jasnost strela, ki bi strla mojo glavo in moj rod.»

Po tem, kar sta doživela lovca pri zasledovanju obeh jezdecev in voza, ki je bil bržkone poslan za odvoz uropanega rodbinskega zaklada, je bilo gotovo, da je gozd spet ves poln roparske zalege. Raznojadi tuji ljudje so se pojavljali tudi po vaseh in celo čisto blizu gradu. Izkazovali so se sicer s potnimi listi zdaj kot dosluženi vojaki, zdaj kot laborantje, zdaj kot popotni kramarji itd., vendar so bili po vsej svoji vnianosti dovolj sumljivi, da

bi jim človek lahko prisodil kako čisto drugo, hujšo obrt.

Kljub temu je dolgo časa ostalo vse mirno, dokler niso spet počile govorice o roparstvih v okolici Počatka in dospelo poročilo, da je kljub čuječnosti postavljenih straž prešla čez moravsko mejo velika tolpa ciganov v deželo.

Andrej, eden izmed obeh lovcev, ki sta bila tedaj preganjala roparje, je potrdil sporočilo. Tik pri soteski, kamor sta bila tedaj izginila jezdeca z vozom vred, je opazil, sicer ne baš močno cigansko gručo: moške, ženske in otroke, ki so se jim pa pridruževali še drugi.

Gotovo je bilo, da se zbira nova tolpa, in umestno bi bilo, da jo zatro takoj v kali. Poklicali so lovce bližnjih grajskih revirjev. Že naslednjo noč se je njim na čelo postavil grof Franc, ki ga je gnala nepremagljiva notranja sila, da bi napadel in iztrebil drhal.

Že iz dalje jim je svetil tik ob soteski visoko vzplamtevač ogenj.

Grof Franc se je tiho priplazil s svojimi lovci v bližino. Opazili so tropo kakih deset do petnajst ciganskih žen in deklet z večimi otroki. Pekle so in kuhale, pele in plesale, medtem ko je kakih šest moških, oprtih na puške, menda stražilo tolpo. Nenadoma navale lovci z glasnim krikom nadnje, tedaj pa zgrabijo tudi žene in dekleta nabasane puške in z moškimi vred streljajo na lovce, ki pa so vendar boljše zadevali, ker jih je skrivalo grmičevje. Tako ni bil med njimi ranjen nihče, medtem ko so se štirje cigani in več žensk zgrudili na tla, a ostali so izginili v sotesko.

(Dalje prihodnjič.)

krajevnih organizacij SDS, ki so si ju na tem obnem zboru izvolili.

LAŠKO. Občni zbor sreske organizacije SDS za srez Laško bo v soboto 28. t. m. v prostorih kolodvorske restavracije v Zidanem mostu. Pričetek ob 16. uri. — Vse krajevne organizacije in poverjenstva se vladno prosijo, da pošljejo točno ob določenem času po dva delegata na občni zbor. — Okrožno tajništvo SDS Laško.

LAŠKO. Pretekli teden se je vršila razprava pri okrajnem sodišču v Laškem v zadevi klevet obtoženca dr. Godniča, iznešenih na shodu SLS v Sv. Marjeti pri Rimskih toplicah. Tožitelj Jože Lapornik je nastopil z dokazom resnice, nakar je bil dr. Godnič obsojen na 200 Din kazni in v poravnavo sodnih stroškov ali 24 ur zapora.

REČICA PRI LAŠKEM. Odkar imamo na občini gerenta, pokriva naše ceste blato. Ako se pri teh gospodih pritožiš, dobiš odgovor, da ni denarja. Čudno, za ceste ni denarja, pač pa je za plačo gerenta 12.000 Din in za tajnike (pristaše SLS) 34.000 Din. Tako je, kjer gospodarijo voditelji SLS.

SV. KRIŠTOF PRI LAŠKEM. V minulem letu je bil soglasno odpuščen kot pomožni blagajnik g. Ivan Deželak, in to zaradi nesposobnosti. Imenovanega je vrnila na občino SLS kot glavnega eksponenta te stranke, misleča, da bo on občinsko gospodarstvo uredil. Po njegovem parnečem blagajnikovanju se je izkazalo, da za kaj takega sploh nima sposobnosti in zato je bil odpuščen. Občinski odbor je bil na žalost razpuščen, ne da bi kdo vedel, zakaj. Nato je sledilo gerentstvo, ki je zopet nastavljal Deželaka, kar stane lep denar. Tako postopanje gerenta prepuščamo javnosti v presojanje. Mnenja smo, da bodo davkoplačevalci v kratkem do skrajnosti obračunali z vsemi, ki danes po svoji volji komandirajo našo občino.

SMARTNO OB PAKI. Malokdaj se kaj čita v Vašem listu iz našega kraja, pa še takrat nimamo poročati baš velikih novic. Imamo električno zadružno železnico, pa še do danes kljub večkratnim zahtevam nismo imeli obnega zbera. Nihče ne ve, koliko še imamo dolga. Zahtevamo, da se takoj skliče občni zbor, sicer bomo primorani, obrniti se na pristojno oblastvo. Istotako nismo zadovoljni z uradovanjem na občini. Uradni dan

je vsako nedeljo in vsak četrtek. Ob četrtekih so uradne ure od osmih do dvanajstih dopoldne. Isti čas uraduje tudi posojilnica v farovžu. Naš župan je tajnik in blagajnik omenjene posojilnice in vrši obenem tudi posle v občinskem uradu. Ker sta pisarni ločeni, je jasno, da v enem in istem času v dveh pisarnah ne more uradovati. Ljudje, ki imajo opravka v občinski pisarni, čakajo in čakajo, kdaj bo prišel g. župan iz posojilnice. Komaj pride v občinsko pisarno, ga že kličejo v posojilnico. Ljudstvo je nejevoljno in pravi, da tako ne more iti naprej. Naj se prestavijo uradni dnevi posojilnice ali pa naj se dobi tajnik za posojilnico. V občinski urad sicer hodi prakticirati nekdo, ki se pa na uradovanje ne razume. Prav nič nimamo proti osebi g. župana, toda samo to ga prosimo, da napravi pri uradovanju red. Naj se morda dobi res dober, zmožen občinski tajnik, ki bo v uradnih urah vedno strankam na razpolago.

FRANKOLOVO. (Smrtina kosa.) Tu je umrla priljubljena gospa Ivanka Žerovnikova, katere pogreb je bil za podeželske razmere nenavadno številno obiskan, kar je najlepši dokaz, kako spoštovana je bila pokojnica v okolici. Domači pevski zbor ji je zapel lepe žalostinke. Med pogrebi so bili tudi Vojničani in celo Celjani. Naj bo l'agi gospe lahka zemlja domača!

NOVA CERKEV-PODLEHNİK. Dragi čitatelji in čitateljice širom Slovenije, dovolite, da tudi Vas nekoliko obvestimo o dogodkih, ki se gode pri nas. Novinec, ki gre prvičkrat v šolo, je vsak plašen in ga mora navadno spremljati prvi dan kak starejši brat ali sestra. Podobni primer se je dogodil pri nas, ko so se vršile volitve župana in svetovalec. Ko smo namreč prišli v poslopje, kjer so se vršile volitve, se je nahajal tamkaj tudi g. župni upravitelj. Gotovo si niso gospodje znali sami pomagati, da jih je moral g. župni upravitelj lepo poučiti, preden so se volitve pričele. Ko so se volitve končale, so glede na svojo zmago zapregli konjiča ter se odpeljali v drugo občino obhajati svoje zmagoslavje. G. župni upravitelj je bil tudi zrazen. Mi smo pa ostali sami v naši domači gostilni ter z žalostjo gledali za njimi, ki nas niso hoteli vzeti s seboj. Svoj čas so nam v «Slovenskem Gospodarju» očitali, da ločimo slepe miši. No, pa smo v zabavo začeli to igrati, in glejte čudo, pri tem poslu smo bili tako srečni, da smo

zadeli na počenega purana, ki so si ga gospodje od SLS dali spraziti v proslavo svoje zmage. Kaj jih je napotilo, da so ga pustili in odšli skupno z župnim upraviteljem v drugo gostilno, nam ni znano. Oh, ta ubogi puranček, ki smo ga pri lovljenju slepih miši zadeli. Siromaka je v kuhinji zadela kap, pa je romal kot deseti brat v skromnem vozičku nazaj na dom naših gospodov, ker mi kot taki smo purana poslali za njimi v tamošnjo gostilno, kjer so oni ostali. A ga niso hoteli jesti. Pa ga je poslal dotični gostilničar nazaj. Tudi doma ga niso hoteli pokusiti in so ga zopet vrnili. In tako je romal siromak sem in tja. Kdo ga bo pojedel in če ga je že kdo pojedel, nam ni znano. Če bo med letom toča, bodo krivi tisti, ki niso hoteli pokopati purana, katerega smrti so povzročili. Kadar si bodo zopet purana spekli in ga pustili, bomo še Vas, g. urednik, povabili. Oh, še sedaj se nam sline cede po mastnem bedereu, ki nas je tako lepo gledalo.

SLOVENJGRADec. (Smrtina kosa.) Te dni je umrl naš odlični somišljenik in javni delavec odvetnik g. Ferdo Pirnat. Šele pred nekaj dnevi je obolel na pljučnici, katere kljub svoji močni naravi ni prenesel. Dr. Pirnat, brežiški rojak, je vstopil po končanih pravnih študijah kot koncipient v odvetniško pisarno dr. Rajha v Gradcu in se z njim vred preselil po prevratu v Slovenjgradec. Po smrti dr. Rajha je prevzel njegovo pisarno in postal med preprostimi ljudstvom izredno priljubljen. Užival je vsesplošno spoštovanje in ugled. Zlasti marljivo se je udeleževal pokojnik v našem mestu kot nacionalni delavec. Vsa narodna društva, kakor Čitalnica, Sokol, Orjuna in druga so našla v njem vedno pridnega sodelavca in podpornika. Velikega dobrotnika zgubi s smrtjo dr. Pirnata siromašna deca. Tudi srednješolsko dijaštvo in dijaška kuhinja v Mariboru ga bosta težko pogrešala. Za časa koroških bojev je dr. Pirnat sodeloval pri obrambi domovine in je bil pri tej priliki ujet od Avstrijcev. Pokojnik je umrl v najlepši moški dobi, star komaj 52 let. Slava njegovemu spominu!

SV. ŠTEFAN PRI ŠMARJU. Upravitelju g. Tomažiču izrekamo Svetoštefančani iskreno zahvalo za njegov trud, da se je žrtvoval v tako slabem vremenu za našo dečo s tem, da je po celi fari osebno pobiral prispevke za božična da-

Nikolaj Gogolj - posl. G. Strniša:

Božična noč

(Dalje.)

Zdirjale so po sani. Ujetniki so se medtem v vrečah strašno dolgočasili, četudi si je Djak s prstom izvrtal pošteno luknjo. Če bi ne bilo ljudi, bi morda znašel sredstvo, da bi se izmotal, toda vpricho množice se izkocabati ter prepustiti splošnemu zasmehovanju... to ga je zadržalo, da se je odločil vztrajati in je samo lahno stokal pod nevljudnimi Čubovimi škornji. Čub sam si ni nič manj želel svobode. Saj je pod seboj nekaj čutil, kar je zelo otežkočalo njegov položaj. Ko pa je začul predlog svoje hčere, se je pomiril in prešlo mu je veselje, lesti iz vreče pri spominu, da bi do svoje kočice moral napraviti najmanj sto korakov ali še več, če bi zdaj lezel iz vreče. In pritegniti bi se moral, zapeti kožuh, zadržati pas — koliko dela! Tudi klobuk je ostal pri Solohi. Bolje je torej, da pusti deklicam, da ga odpeljejo na saneli. Zgodilo se je pa drugače, kot je pričakoval Čub. Medtem ko so dekleta hitela po sani, je zapustil krčmo suhljati kum, raztresen in nerazporejen. Krčmarica mu ni hotela dati ničesar več na kredo, zato je samo čakal, če ne vstopi bogaboječ plemič, ki ga pogosti. Toda kot nalašč so vsi plemiči ostali doma in jedli svojo kutjo kot poštene kristjani, v družinskem krogu. Premišljujoč kvarnost običajev in kamenito srce žganjetočke židinj, je prikoracal do vreč in začuden obstal.

«Tu je nekdo meni nič tebi nič vrgel na cesto polne vreče,» je dejal, ozrši se na vse strani. «Tu notri bo prekažena svinjina. Srečo

sane vreče! In če bi bile napolnjene s samo ajdovo moko ali prestani, bi tudi pošteno dišale in židinja bi vsekakor dala za nje več poličov žganja. Samo hitro jih moram proč spraviti, preden kdo opazi.»

Tedaj si zvali vrečo s kozakom Čubom in Djakom na ramo, pa čuti, da je pretežka. «Ne, ta je za enega pretežka,» si reče. «Pa tu prihaja tkalec, prav ko bi ga klical. Bog s teboj, Ostaf!»

«Bog s teboj,» odvrne tkalec in obstane.

«Kam greš?»

«No, kamor me noge neso.»

«Torej ljubi moj, pomagaj mi nesti vreče. Nekdo si je vse to prikoledoval in vrgel na cesto. Vsebinsko si pošteno razdeliva.»

«Vreče? Kaj je v njih? Kolački ali preste?»

«Zdi se mi, d avsega dobrega nekaj.»

Tedaj iztrgata urno kol iz bližnjega plota, položita nanj vrečo in jo dvigneta na rame.

«Kam naj jo neseva? V krčmo,» vpraša med potjo kalec.

«Jaz bi tudi rekel, da bi bilo najboljšje, nesti jo tja. Prekleta židinja nama pa ne bo verjela, naposled bo še mislila, da sva vrečo ukradla in poleg tega prihajam baš iz krčme. Nesiva jo torej k meni domov. Tam naju nihče ne moti, moje žene ni doma.»

«Ali je res ni doma,» vpraša previdno tkalec.

«Hvala Bogu, nisem še ob pamet,» pravi kum, «samo hudič bi me mogel zanesti tjakaj, kjer je ona. Z babami se vlačijo okoli in najbrže izostane do zore.»

«Kdo je tu,» krikuje kumova žena, ko začuje ropot ob prihodu dveh z vrečo obloženih prijateljev, ter odpre vrata.

Kum obstane kot prikovan.

«Tu jo imaš,» krikuje tkalec in povese rame.

Kumova žena je bila dragulj, kakršnih je malo na prostranem, božjem svetu. Kakor njen mož, ni bila skoro nikoli doma, temveč je čepela ves ljubi dan pri raznih kumicah in dobro situiranih starih ženskah, vse je hvalila in jedla z dobrim, blagovanim tekom ter se ruvala in prepirala samo zjutraj s svojim možem, ker ga je samo v tem času tuintam dobila pred oči. Njena kočica je bila dvakrat starejša kakor mehaste hlače občinskega pisarja in na strehi je na mnogih krajih manjkala slama.

O plotu so ostali samo sledovi, ker pri odhodu od doma ni za brambo proti psom vzel nihče s seboj palice, upajoč, da se ž njo preskrbi mimogrede in se oboroži pri kumovem vrtu s kolom iz njegovega plota. Peč ni bila po več dni kurjena. Kar si je nežna zakonska polovica izprosila pri dobrih ljudeh, je skrila daleč od moža in si čisto prisvojila kot svoj plen še kaj njegovega, če ni sam tega že poprej zabil v krčmi. Kum ni pri svoji ženi kljub svoji stanoviti hladnokrvnosti nikoli odnehal. In zato je odhajal od doma vedno z laternama pod obema očesoma, a najdražja zakonska polovica je vzdihovaje pravila svojim kumicam o zanikarnosti svojega moža in njegovih krivičnih udarcih.

Torej si lahko predstavljamo, kako sta izgubila tkalec in kum ravnovesje. Spustila sta vrečo, se postavila pred njo ter jo zadelala s svojima sukujama, a bilo je že prepozno. Kumova žena, čeprav so bile kratkovidne njene stare oči, je vendar vrečo opazila.

«To je imenitno,» reče, gledajoča pohlepno kakor ptica roparica, «lepo je, da je kolednica

rila svetošestfanskimi šolarjev. Nabral je okrog 1000 Din, za katero vsoto je nakupil za siromašnejše tople obleke, manj siromašnim pa druge koristne reči. Želimo mu mnogo posnemalcev. Le žal, da ne bo ostal trajno pri nas. On je edini, ki se je dozdaj spomnil naše šolske dece. Še enkrat iskrena hvala njemu in vsem tistim, ki so s svojimi prispevki pripomogli do veselja otrok.

ZIBIKA. V nedeljo 15. t. m. so po dolgem času zopet nastopili naši fantje in dekleta, ki so pokazali, da znajo poleg kmetiškega dela še tudi kaj drugega. Pokazali so, če imajo dobrega, požrtvovalnega voditelja, da znajo dobro peti lepo slovensko pesem. Z največjo pazljivostjo so poslušali, ki jih je bilo nabito polno, sledili sporedu. Ko se je zastor dvignil, je g. vodja pozdravil s prijaznimi besedami občinstvo, poudarjajoč, da je občinstvo njemu in mladini poplačalo trud s tem, da se je v tako slabem potu in pozni uri v tako ogromnem številu udeležilo prireditve. Kar se tiče petja in igre «Na razvalinah življenja», moramo pač priznati z gledalci vred, da tu kritika ni potrebna, kajti vse vloge, od najtežje do najlažje so bile izvrstno rešene. Posebej še moramo omeniti, da se je Lenika kakor vedno tudi tokrat pokazala, da spada na gledališki oder. Vsem skupaj pristrčna hvala za nedeljski užitek in kmalu zopet na svidenje! — H koncu še ne smem pozabiti krasnega odra, krasno poslikanih kulis itd. V Zibiki je nekaj takega res priznanja vreden napredek. Živela dekleta, živeli mladeniči z g. vodjo vred!

ZIBIKA. Pri nas klerikalci tako priganjajo ljudi v svojo stranko, da morajo v krajevni odbor, kjer jim primanjkuje pristašev, jemati naše ljudi, brez njihovega dovoljenja, in to celo take, ki so v odboru krajevne organizacije SDS. Ne vemo, ali so res tako neumni, da upajo s tem činom razbiti našo organizacijo. Povemo Vam samo to, da naša organizacija še ni bila nikdar tako močna in ni imela še nikdar tako zavednih ljudi kakor jih ima danes. Vse klerikalne zvijače se jim bodo izjavile. Da bi bili na ta občni zbor zbornali več ljudi, so sklicali za gradnjo ceste Zibika—Belo—Pristava že peti shod. Ko bi s tem peskom, ki ga trosijo ljudem v oči, posuli po blatu, bi imeli že davno lepo, trdo cesto. Začnite že vendar enkrat! Same besede ne bodo odstranile cestnega

blata; treba je poleg govoričenja tudi dejanja in po dejanju Vas bomo sodili.

BREG PRI PTUJU. Občni zbor naše krajevne organizacije se je vršil 15. t. m. ob obilni udeležbi članstva. Med nami smo pa tudi imeli milega gosta, narodnega poslanca g. dr. Pivka, ki nam je v zanimivem govoru razložil sedanji politični položaj ter orisal težavni boj Kmetско-demokratske zveze za izenačenje davkov in zboljšanje uprave. Živahno odobravanje je sledilo njegovim besedam. Zborovalci so mu z navdušeno sprejeto resolucijo soglasno izrekli zahvalo in zaupanje. S posebnimi resolucijami se je na zboru zahtevala odprava takse na šolska naznanila, sklenil se je protest proti nameravani uvedbi šolnine ter se je zahtevalo upoštevanje želj prizadetih manjših občin pri združevanju teh v večje. Po triurnem trajanju je g. predsednik Vindiš zaključil lepo uspelo zborovanje.

SV. OŽBALT OB DRAVI. V «Slovenskem Gospodarju» smo čitali, da bo 17. t. m. pri nas javno predavanje, oziroma politični shod SLS. Z rado-vodnostjo smo pričakovali ta dogodek, ker se je pisalo, da bo v društvenih prostorih pri g. Lamprehtu. Društva namreč pri nas, kjer smo povsod obdani s starokopitnostjo, ni mogoče ustanoviti in tudi nobeno klerikalno društvo ne obstoja. V omenjeni gostilni se je zbralo tega dne po pozni maši kakih 25 ljudi. Toda gg. govornikov od SLS nikakor ni hotelo biti. Minilo je poldne, pojavil se je muzikant in začel se je ples. Ne vemo, ali so se gospodje od SLS zbal slabega vremena ali pa jih je mogoče strah pred svojo polomljeno politiko zadržal za pečjo. Šepetati se je tudi začelo, da shoda sploh ni nameraval nihče sklicati. Ne vemo sicer, kdo je kriv, da se je ta slavnostni shod SLS tako klavrno končal, vemo pa, da si je tukajšnji klerikalizem postavil s tem najtrajnejši spomenik svoje nezmožnosti. — Š a c e.

SV. BARBARA PRI MARIBORU. Dne 15. t. m. se je v počastitev veselega dogodka in družinskega prirastka pri g. T. nabralo pri veselem omizju v gostilni g. Kirbiša za prostovoljno gasilno društvo Sv. Martin 100 Din. Bog plati vsakemu posameznemu darovalcu!

HUM PRI ORMOŽU. V naši občini je bil izvoljen in potrjen za župana g. Ivan Jeremic, posestnik in mlinar, za svetovalca g. Ivan Ivanuša,

kmetovalec, in g. Ludovik Lesjak, posestnik, za blagajnika pa g. Franc Šterman, posestnik. Kopriskrist in blagostanje občine naj jim bo prva skrb. Vse z združenimi močmi!

KAPELA PRI RADENCIH. (Smrt na kosa.) Dne 19. t. m. smo tu pokopali najstarejšega moža iz fare, 94letnega Antona Nedoga iz Žrnove, N. v m. p.!

HUM PRI ORMOŽU. Minuli teden smo spremljali k večnemu počitku šele 38 let starega Tomaža Severja, posestnika in spretnega zidarja. Kruta jetika ga je pobrala skrbni ženi, dvema otrokoma in sorodnikom. N. v m. p.!

MALA NEDELJA. Narodno kulturno društvo bo uprizorilo na Svečnico 2. februarja ob pol štirih popoldne v Društvenem domu kmečko žaloigro «Užitkarji». Po daljšem odmoru bo nastopil tudi moški pevski zbor. Pridite vsi, od blizu in daleč!

GRLENCI. Kaplan župnije Pertoča g. Varga menda misli, da se dela za katoliško vero s tem, da neprestano napada «Domovino» in glede nje tudi pesti farane v spovednici. Kaj mu je pa storila «Domovina»? Ali je «Domovina» brezverska? Pozivamo Vas, g. kaplan, da poveste, kdaj je pisala «Domovina» proti veri! Ponavljamo, da nimamo ničesar proti veri in da ne bi imeli tudi ničesar proti osebi g. kaplana, če bi nam ta ne delal krivice. «Domovina» ne bo nas'opala proti veri, pač pa se bo borila proti klerikalni politiki, za katero delajo duhovniki s takimi pridigami v cerkvi. Vera bo res začela pešati, če bo ljudstvo spoznavalo, da božji namestniki ne razlikujejo politike od vere.

FRANKOVCI-LOPERČICE. Naše gasilno društvo je sklenilo, da si nabavi motorno brizgalno. Ker pa samo iz svoje imovine tega ne more storiti, prosi vsestranske pomoči. Občani, ki živijo zunaj po svetu, naj se tudi zglasijo s primernim darom. Odbor najmanjšo pomoč hvaležno sprejme.

KRIZOVLJANSKA DUBRAVA. Dne 11. t. m. so mnogobrojne zastave, ki so ponosno vihrale raz hiš v Dubravi, oznanjale zmago, da smo dosegli otvoritev nove pošte in se tako osamosvojili. Dubrava je naravno središče cele fare, je sedež sadjarske podružnice, vinarske podružnice, gasilnega društva itd., vse pod spretnim vodstvom g. Mihaliča. Ko še dobimo svojo šolo, bomo postali

toliko donesla. Tako morajo ravnati vedno pridni ljudje, vendar upam, da nista imela kje predolgih prstov. Takoj mi pokažite svojo vrečo!»

«Plešasti hudič naj ti jo pokaže, a ne midva,» pravi kum, ki se hoče postaviti.

«Kaj te briga,» odvrne tkalec, «zaslužila sva jo midva, ne ti.»

«Ne, pokazal mi jo boš, ti nevredna pijandura,» zavpije žena in sune ponosno stoječega kuma s pestjo v brado ter sili k vreči.

Toda tkalec in kum sta izvrstno zastopala svoje stališče in tiščala napadalko, naj odneha. Pa nista še imela prilike, da presodita svoje stališče, ko pride kumova žena z burkljami. Jadrno udari moža s svojim orožjem po rami, a tkalca po hrbtu in že je pri vreči.

«Zakaj to dovoliva?» reče tkalec, ko se zave svojega strahu.

«He, zakaj? No, zakaj ti dopustiš?» pravi kum hladnokrvno.

«Zdi se mi, da imate železne burklje,» se oglasi po kratkem premoru tkalec in se popraska po hrbtu. «Moja žena je kupila lani na semnju burklje, dala je za nje 30 jajc, a te ne udarijo tako hudo...»

Med tem je zmagoslavna ženica, potem ko je postavila nočno svetilko na tla, odvezala vrvico vreče in pogledala vanjo. A njene stare oči, ki so takoj vrečo opazile, so se to pot zmotile.

«Tu vendar leži cel merjasec,» je kriknila od veselja in zaploskala z rokami.»

«Merjasec. Ali čuješ, cel merjasec?» zašepeče tkalec kumu, «in ti si vsega kriv.»

«Kaj hočeva storiti?» vpraša kum in zma-je resignirano z ramama.

«Kaj? Čemu sva pa tu? Vzemiva ji vrečo, naprej torej. Stran, stara čarovnica, to ni tvoje!» krikne kum in se približa.

«Proč! Proč! To je naš merjasec,» kriči tkalec in sili vanjo.

Podjetna ženica pograbi spet burklje, a ta čas je že zlezela Čub iz vreče, se pretegnil in napenjal, kakor človek, ki se pravkar prebudi iz globokega spanja. Kumica je zakričala, sklenila je roke in nehote so vsi odprli svoje rilce.

«Kaj ropotaš in čenčaš o merjascu? To vendar ni merjasec,» pravi kum z izbuljenimi očmi.

«Glejte, takega moža spraviti v vrečo, to je že nekaj,» pravi tkalec in plašno odstopi. «Naj kdo reče, kar hoče, razpočiti bi se moral človek. Tu ima vrag svoje kremplje vmes. Saj Čub vendar ni prilezel skozi okno, a vendar je bil v vreči.»

«Kum je,» krikne kum po dolgem zijuju.

«Kdo pa drugi,» pravi Čub smeje. «No, ali vam nisem dobro zaigral. Mesto prasca ste me hoteli požreti. Čakajte, nekaj veselega vam povem. V vreči leži še nekaj; če ni merjasec, je gotovo prešiček ali pa kaka perutnina. Neprestano se je premikalo pod menojo.»

Tkalec in kum skučita k vreči, gospodinja se obesi nanjo na drugi strani, in boj bi se ponovil, če bi ne zlezela iz vreče Djak, ki je spoznal, da se ne more nikamor skriti. Kumova žena okameni in izpusti nogo, za katero je jela vleči Djaka iz vreče.

«Tu je še drugi,» krikne Čub, presenečen bolj kakor ostali. «Tu jo imamo. O, ta Soloha. Ljudi skriva v vreče. Videl sem polno kočo vreč, zdaj vse razumem. V vsaki vreči sta

dva čepela. Pa sem mislil, da je samo meni... O, ta Soloha.»

Deklice so se začudile, ko so našle samo eno vrečo. «Ni pomoči, me imamo tega dovolj,» pravi Oksana.

Vse zgrabijo vrečo in jo prevale na sanj. Starešina sklene molčati, kajti prišel je do zaključka, da se bodo dekleta, če zavpije in zahteva, naj vrečo odvežejo in ga spuste, razbežala, meneča, da čepi v vreči vrag, ter bi potem morda moral ostati na cesti do jutra.

Deklice si prijateljsko podajo roke in zbeže s sanmi kot vihar po škripajočem snegu. Nekatero sedejo v svoji razposajenosti na sani, tako da je marsikatera sedla starešini na glavo. On je pa sklenil vse mirno pretrpeti. Naposled so dospele, odprla vrata koč in potegnile smeje vrečo v sobo.

«Poglejmo, kaj je notri,» zavpijejo in se spravijo nad vrvico.

Zdaj je starešina sapa, ki ga je mučila ves čas ujetništva, tako prišla, da se ni mogel premagati in jel je hropsti in kašljati na vso moč.

«O, tu nekdo tiči,» kriknejo vse in zleté v plahu in strahu skozi vrata.

«Kaj imate vendar? Za vruga, kam dirjate kakor znorele,» povpraša Čub, ki jim prestriže pot.

«O, očka,» krikne Oksana, «tu čepi nekdo v vreči.»

«V vreči. Kje ste jo pobrale?»

«Kovač jo je vrgel na sredo ceste,» zavpijejo vse soglasno.

(Nalje pril.)

popolnoma nezavisni od Zavrča. Dubrava je zgled, kaj se vse doseže v slogi. Tu ni tožb, ni sovražstva, ne zavisti, za dosego cilja smo kakor eden. Skrbeli bomo, da boš ti, «Domovina», v velikem številu prihajala na našo novo pošto, kjer imaš tudi med Hrvati dosti političnih somišljenikov. Prosimo tudi slovenske narodne zastopnike, ki pripadajo Seljaško-demokratski koaliciji, da pripomorejo k ustanovitvi varaždinske oblasti, da se Zavrč priklopi k Dubravi, brez katere itak ne more v redu eksistirati, in da Dubrava, katero že sedaj radi posečajo tujci, postane trg. Prejmite, g. urednik, od svojih somišljenikov lepe pozdrave. Živela Seljaška demokracija!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

NAPOL IN ŠE BOLJ PRAZNI KMETSKI GOZDOVI.

Gozd predstavlja po naših kmetijah zelo dragocen del gospodarskega premoženja. Vsaj ga izkoriščamo na vse mogoče načine. In če pritisne sila, se zatekamo tudi v gozd, da nam pomaga iz denarne stiske.

Pri vsi tej veliki važnosti in vrednosti gozda pa vidimo, da prav za prav za gozd nič ne storimo in da se za obrestonosno vzdrževanje gozda veliko premalo brigamo. Naši kmetijski gozdi po deželi so najbolj zapostavljena zemljišča, kar jih imamo. Prekosé jih mestoma le še tako imenovane «gmajne», s katerimi bratovsko delijo nevhvaležnost svojih gospodarjev.

Naši kmetijski gozdi so v mnogih legah napol prazni ali pa še bolj. Najboljši les je izsekan. Na tisoče in tisoče znaša škoda, ki nastaja vsled takih praznot in goljav. V takem položaju čakajo ti prostori leta in leta, da se sčasoma in polagoma zopet zarastejo. Gozdni plevel, ki duši pod seboj vse, kar bi kaj prida zrastle, pokriva taka tla. Teh goljav bi ne smeli puščati v nemar. Če ni naravnega izpodrastka, bi morali take prostore takoj zopet zasaditi. Kar posekamo letos, to bi morali drugo leto nanovo pogozditi. Pri tem bi morali tiste ploskve očistiti in otrebiti vsega plevela, ki bi se prikazal na posekališču, da bo saditev uspešna.

Danes je posebno važno, da izpraznjena mesta zasadimo s smrekami, če je prostor za to ugoden. Prav sedaj je čas, da mislimo na to in da si potrebne sadike že sedaj zagotovimo. Kaj malega se lahko posadi s smrekami, ki jih dobimo v domačem gozdu, za večje nasade pa kaže, da si naročimo iz ene ali druge gozdne drevesnice 3letne do 4letne sadike. Važno je, da sadimo zares lepe in krepke sadike, ki imajo zastavne korenine in tudi gost vršiček. Take sadike moramo že sedaj naročiti, da jih dobimo o pravem času. Do saditve jih moramo pustiti v gozdu na senčnem prostoru, da se nam dobro ohranijo. Seveda je potem važno, da jih tudi pravilno sadimo, pozneje pa varujemo pred naslednjim plevelom. Čim večjo skrb bomo obračali na to stran, tem več uspeha bomo dosegli.

DOBRO ORODJE POLOVICA USPEHA.

Zelo važno vlogo igra danes na kmetiji tudi razno kmetijsko orodje in gospodarski stroji. Ni zastoj, da imamo danes toliko strojnih tovarn in da prodirajo po deželi čim dalje bolj novejši izumi raznega orodja in strojev. Največ strojev in izboljšane orodja najdemo danes po naprednih kmetijskih deželah. Ravno tako pa tudi najbolj obdelano zemljo in najboljše pridelke. Po takih krajih so neokretni leseni plugi že davno izginili. Po naših nazadnjaških krajih jih pa še zmeraj častimo in silno počasi in težko opuščamo. Silno neradi se ločijo naši gospodarji od vsega, na kar so vajeni od mladosti. Zato je pa napredek s kmetijskim orodjem in s stroji tako počasen in težak.

Počasi izpodriva železni plug stare lesene plugje ali izpodriva jih vendarle nevzdržno naprej in naprej. In tako kakor pri plugu se vrši napredek tudi pri drugih kmetijskih strojih, ki

dosledno prodirajo v našo deželo in se širijo po kmetih. Boljše orodje pridobiva zmeraj bolj na svoji veljavi in se širi čim dalje bolj po naši deželi.

V tem času je važno, da pripravimo za spomladno delo vse potrebno orodje. Kdor še ni dosedaj pregledal in popravil svojega orodja, naj to sedaj stori in naj s tem ne odlašaja. Kar je popravila potrebno, naj se popravi! Zlasti plugje in brane in drugo njivsko orodje je skrbno pregledati in dati če treba v popravilo, da ne bomo imeli pozneje, ko bo treba delati, nepotrebnih zamud. Zanimarjeno orodje je osnažiti in namazati, da nam ne rjavi. Skrben gospodar bo imel svoje orodje vedno v redu in v dobrem stanju in bo sproti izvrševal vse potrebne popravke.

Če imamo orodje, ki je že slabo in sploh manj vredno za delo, tako orodje dajmo nadomestiti z boljšim, novim orodjem. To velja zlasti za plugje, velja pa tudi za razno drugo orodje in stroje. Starih neokretnih plugov se je treba tudi pri nas rešiti in jih zamenjati z boljšimi, ki zemljo bolj uspešno obračajo in drobe. Čim bolj je zemlja obdelana, tem bolj je usposobljena tudi za večjo rodovitost. Od stopnje njene rahlosti zavisí v veliki meri njena delavnost in njena rodovitost.

Da bo sadje obrodilo

Danes že skoro ni gospodarja, ki bi se mogel pohvaliti, da ima res lepo in zdravo sadno drevje. Tekom zadnjih desetletij se je zanesla iz Amerike čez Nemčijo v naše kraje cela vrsta sadnih bolezní, ki jih prej nismo poznali, katere pa sedaj groze uničiti naše sadovnjake. Predvsem naj omenimo **krvavo uš**, ki jo danes pozna že skoro vsak sadjar.

Zaradi krvave uši in raka se je moralo posekati že marsikatero jablano, ki bi lahko še desetletja rodila obilen sad. Češplje v Sloveniji so skoro prav povsod napadene po **kaparju** (kapici podobna živalca), ki je prilepljena v velikih množinah na vejah in ki navidezno sploh ne živi. Drevo napadeno od kaparja izgleda navadno črnkasto kakor bi bilo potreseno s sajami. Ko se ta mrčes zadostno razmnoži, se drevo posuši. Če se bo ta škodljivec širil v taki meri kakor sedaj, v 10 do 15 letih v Sloveniji ne bo več češpljevih dreves.

Marsikdo opazi, ko cveto jabolka, kako nekateri cvetovi ali večših večina cvetja porumeni in odpade, namesto da bi se oplodilo! To je napravil **cvetoder**, majhen skoro neviden črvič, ki je razjedel cvet. **Listne uši**, ki skoro vedno napadajo mlado drevje in dostikrat povzročijo, da se drevesca posuše, pozna vsakdo po zavitem listju.

Še cela vrsta drugih škodljivcev pomaga gori omenjenim, da ostane in dozori le del tega sadja, ki bi ga moralo dati drevo, ter da se drevje predčasno posuši. Napačno je gledati poleti, kako bi se znebili tega mrčesa. V tem času jim zaradi listja na drevju ne moremo priti z uspehom do živega. **Skoro ves mrčes, ki napada naše sadno drevje, prezimuje ali ima jajčeca že v zimi na drevju.** Ves ta mrčes se da zanesljivo uničiti s škropljenjem golega drevja pozimi z **ARBORINOM**. Arborin tudi pomladi drevo, stara skorja odpade, mah in lišaj se posuši ter odpade. S tem so vzeta mrčesu skrivališča in prezimovališča.

Naj se noben gospodar ne boji tega dela in stroškov, ker se le-ti bogato poplačajo z obilnejšim pridelkom zdravega sadja. Družba Chemotechna v Ljubljani, Mestni trg, 10, ki proizvaja arborin, ali Kmetijska družba Vam bo gotovo rada dala brezplačna navodila o uporabi.

Poskusi z zimskim škropljenjem vinske trte tekom zadnjih dveh let so pokazali, da arborin ne zamori samo mrčesa in jajčec na trti, ampak se je škropljenje obneslo tudi proti peronospori. Z enkratnim zimskim škropljenjem z arborinom se prihrani najmanj enkratno škropljenje z modro galico poleti. Vinogradniki, poskusite!

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Na zunanjih tržiščih cene v glavnem brez posebnih sprememb, pri nas sta se pšenica in turščica malo podražili. Na ljubljanski blagovni borzi so bile 24. t. m. naslednje cene za 100 kg, postavljeno na slovensko postajo: pšenica: baška 365-50 do 372-50 Din, sremska 360 do 362-50 Din, slavonska 355 do 357-50 Din; turščica: 275 do 295 Din; oves: 300 Din; moka «0»: 510 Din.

ŽIVINA: Kupčija precej živahna. Na mariborskem sejmu 24. t. m. so bile za kilogram žive teže naslednje cene: debeli voli 7-50 do 8 Din, poldebili 6-50 do 7 Din, plemenski 6 do 6-50 Din, biki za klanje 7 do 8 Din, klavne krave, debele 6 do 7 Din, plemenske 5-50 do 6 Din, za klobasarje 4 do 5 Din, molzne in breje 5 do 5-50 Din, mlada živina 7 do 7-50 Din. Mesne cene: govedina 10 do 18 Din, telefina 17-50 do 22-50 Din, svinjina (sveža) 17 do 27-50 Din.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo zadnje dni v valutah:

dne 24. t. m. v devizah:

1 dolar za 56-20 do 56-40 Din;

1 dolar za 56-70 do 56-90 Din;

100 francoskih frankov za 222-50 do 224-50 dinarja;

100 italijanskih lir za 300-05 do 302-05 Din;

1 nemška marka za 13-54 do 13-57 Din;

1 avstrijski šiling za 8 do 8-03 Din;

100 češkoslovaških kron za 168-05 do 168-85 dinarja.

Sejmi

30. januarja: Rajhenburg, Vinica, Rakek, Sv. Jurij ob Taboru, Vojnik.

31. januarja: Dobova pri Brežicah.

1. februarja: Jurklošter.

3. februarja: Lukovica (okraj Kamnik), Loški potok, Škofja Loka, Krško, Žužemberk, Čakovce, Gornja Radgona, Imeno (svinjski sejem).

Kratke vesti

— Ali se bo **hmeljarstvo držalo**, se kaj rad sprašuje savinjski hmeljar, ki je moral v tej sezoni prodajati svoje blago v izgubo. Vzroki nizkim cenam so bili in so še različni: vsiljivost novih hmeljarjev, ki so slepo tiščali blago na trg za vsako ceno, potem velik svetovni pridelek in v precejšnji meri tudi slabo posušeno blago. Te razmere so slabšali nekateri prekupčevalci, ki so spričo vsiljivosti novih hmeljarjev še bolj tiščali cene navzdol. Te prekupčevalce je krstil «Slovenski Gospodar» za liberalce. Tudi nam so znani primeri takšnih prekupčevalcev. Med temi je bil eden najslabših neki vnet klerikalec v gornjem delu doline. Tega imajo ljudje hudo slabo zapisanega. Vendar pa ti prekupevalci niso krivi tako katastrofalnega padca cen iz enostavnega vzroka, ker so nakupovali hmelj večinoma po naročilu in po cenah, ki so jih postavili njihovi delodajalci, da se tako izrazimo. Hmelja je bilo letos po vsem svetu dovolj in so ga inozemski trgovci lahko nakupili, kjer in kolikor so ga hoteli. Oni nakupovalci pa, ki so špekulirali na lasten račun ter blaga niso takoj sproti oddajali, so presneto grdo sedli v kašo. O teh stvarih se ne piše tako nestvarno, kakor dela dopisnik «Slovenskega Gospodarja», ki si očitno zapira oči pred resnico samo zato, da bi iznašel kak napad na takega političnega nasprotnika. Manj zločnosti in več stvarnosti! Hmeljarstvo bo imelo svoj obstanek le, če se ne bo širilo in če bodo kraji, kjer hmelj prav ne uspeva, zopet opustili to kmetijsko panogo. Ni druge pomoči in je vsako drugo «kunštvovanje» brezplodno.

— Zelo ugoden uspeh **ljutomerskega vinskega sejma**. Na vinski razstavi in sejmu v Ljutomeru se je prodalo nad 300 hl vina letnika 1927., in sicer največ v sosedno Avstrijo. Nadaljnje kupčije

so v teku. Vpoštevajoči to dejstvo, moramo le z radostjo pozdravljati uspeh tega vinskega sejma. Na dan pred razstavo so bila vina ocenjena od strokovne komisije, ki ji je predsedoval direktor vinarske in sadjarske šole v Mariboru g. Andrej Zmave. Prisostvovala pa sta med drugimi tudi zastopnik velikega župana g. Josip Zabavnik in upravnik državnega trtnega in sadnega nasada v Kapeli g. Jožko Glaser. Pri tej oceni se je izkazalo, da so vina prav izborne kvalitete in so zato mnoga dobila najvišjo oceno. Od priznanih dobrih poznavalcev vin gre glas, da je ljutomerska vinska razstava v strokovnem oziru na višini sedanjega časa in se pristni ljutomerčan po svoji kvaliteti more meriti z najboljšimi vini Evrope.

== **Uspel sejem s kožuhovino v Ljubljani.** Sejem s kožuhovino, ki se je vršil te dni v Ljubljani, je izredno ugodno uspel. Slovenski in tudi mnogi drugi lovci iz Jugoslavije so bili s cenami prav zadovoljni, saj so prodajali letos svoje blago znatno dražje kakor lani. Posebno so se podražile lisice; najboljše gorske so bile prodane po 550 dinarjev.

== **VIII. ljubljanski mednarodni vzorčni velesejem** se bo vršil letos od 2. do 11. junija. Te dni je uprava razposlala vabila k sodelovanju na razstavi. Kdor pošiljke ne bi bil dobil, naj tiskovine takoj zahteva od urada Ljubljanskega velesejma. Letos bo velesejem cel mesec prej kakor je bil lani. Zato je treba hitreje delati in kdor hoče, da si zagotovi ugoden razstaveni prostor, naj se čimprej odzove in pošlje svojo prijavo.

DOMAČE NOVOSTI

* **Siri naš list in pravočasno poravnaj naročnino!** Dobodi vsaj enega novega naročnika ali naročnico, ako se ti jih ne posreči dobiti več. Vsaj enega lahko dobi vsakdo. Ni ga kraja v Sloveniji, kjer bi to ne bilo mogoče. Stare naročnike in naročnice opozarjamo, naj letos ne zaostajajo s plačevanjem naročnine. Ako mi gledamo na to, da ustrezemo naročnikom in naročnicam, morajo tudi naročniki in naročnice storiti svojo dolžnost, ker tiskanje lista stane velike vsote. Nelepo in nečastno je, če se potuhneš in se skušaš odtegniti plačevanju naročnine za list, ki se ti je spričo svoje vsebinske raznovrstnosti moral priljubiti. Delaj za razširjenje lista in poravnaj naročnino pod geslom: Zvestoba za zvestobo!

* **Kraljevski dvojčki se je rodil drugi sin.** Minuli četrtek okrog 2. ure zjutraj so zadoneli s Kalemegdana v Beogradu topovski streli, ki so oznanjali vesel dogodek v kraljevski rodbini. Prestolonaslednik Peter je dobil bratca, kateremu so dali zasačno ime Andrej. Kraljevska mati in dete sta popolnoma zdrava. Včeraj se je vršil krst in je kraljevič dobil ime Tomislav. Boter je bil angleški kralj, katerega je nadomestoval angleški poslanik v Beogradu. Ob priliki rojstva princa Andreja je kralj Aleksander podpisal ukaz o pomiloščenju raznih obsojencev, ki niso obsojeni zaradi težjih zločinov.

* **Proslava 50letnice Otona Župančiča** se je vršila v nedeljo v ljubljanskem dramskem gledališču prav slovesno ob prisotnosti zastopnikov raznih oblasti in kulturnih organizacij. Slovesnost je otvoril upravnik gledališča g. Kregar, na kar je veliki župan g. dr. Vodopivec po kratkem nagovoru pripel na pesnikove prsi kraljevo odlikovanje red Belega orla V. vrste. Zatem so pesniku čestitali in mu deloma izročili darove številni zastopniki oblasti, organizacij in korporacij. Med gosti je bil tudi zastopnik Srbske književne zadruge v Beogradu.

* **Volitve župana v Pljuju** so se vršile minuli četrtek in je bil izvoljen za župana kandidat klerikalno-radikalno-nemške skupine klerikalec g. Miha Brenčič (15 glasov), dočim sta g. dr. Šalumun s 6 in g. Segula s 4 glasovi ostala v manjšini. Za podžupana pa je bil izvoljen Nemec gosp. Pavel Pirich (14 glasov).

* **Obvezno zavarovanje delavcev in zasebnih nameštencev.** V ministrstvu za socialno politiko se posebna komisija bavi z uredbo o obveznem zavarovanju neoženjenih delavcev in zasebnih nameštencev do 35. leta starosti.

* **20letnica slovenskega ameriškega dnevnika «Prosveta».** Te dni je slavil odločno protiklerikalni slovenski dnevnik v Chicagu «Prosveta» 20letnico obstoja. List je spočetka izhajal dve leti kot mesečnik, potem kot tednik in sedaj izhaja kot dnevnik.

* **Popolnoma zavožena gradba železnice Ormož—Ljutomer—Murska Sobota.** «Slovenski Narod» je objavil naravnost gorostasne podatke o gradbi te železnice in o popolni nesposobnosti beograjskega inženjerja, ki je vodil to gradbo. Zaradi slabe gradbe je stala ta proga že tekom svojega kratkega obstoja ogromne vsote. V prihodnji številki bomo objavili podrobnejše podatke.

* **Zrakoplovno pristanišče v Mariboru.** Aeroplanski klub v Mariboru je 16. t. m. razpravljal o možnosti ustvaritve zrakoplovnega pristanišča v Mariboru. Sklenilo se je, zainteresirati vse merodajne činitelje, da pride tudi Maribor pri snujočih se zrakoplovnih progah v naši državi kot postajališče v poštev, zlasti kar se tiče prog proti Dunaju, Beogradu, Trstu in Celovcu.

* **Nov odvetnik v Kranju.** Te dni je otvoril v Kranju svojo pisarno odvetnik g. dr. Stanko Sajovic, do sedaj v Gornjem gradu. Novi odvetnik je iz znane stare kranjske rodbine.

* **Brza pošta Zagreb-Kočevje.** Pišejo nam: Pripetilo se je že več primerov, da potrebujejo pisma po osem do deset dni iz Zagreba v Kočevje ali obratno. Omenim naj le en prime, ki se je pisec teh vrstic pripetil v tem mesecu, in sicer: Moja hčerka je oddala 9. t. m. v Zagrebu pismo, ki je prispelo v Kočevje šele 17. t. m., jaz pa sem pismo prejel 18. t. m. opoldne, čeprav pismonoša dohaja dvakrat dnevno. Kje se pisma med Zagrebom in Kočevjem tako dolgo zadržujejo, mi ni znano.

* **Smrt prvega slovenskega župana v Kočevju.** V nedeljo 22. t. m. je umrl g. Viktor Medved, prvi slovenski župan v Kočevju po prevratu. Pokojnik je bil član vseh narodnih društev, zlasti delaven pa v Sokolstvu. Kot odločen narodnjak si je pridobil za kočevsko mesto velike zasluge ter je dal mestu tudi slovensko lice. Bodí mu lahka slovenska zemljica, preostalim pa naše iskreno sožalje!

* **Smrt soproge dr. Jamarja.** V Ljubljani je umrla po dolgem in mučnem trpljenju ga. Katka Jamarjeva, rojena Langerholzova, soproga znanega odličnega zdravnika dr. Toneta Jamarja. Pokojnica je bila rojena v Škofji Loki. Možu je bila zvesta družica; z njim je delila vse bridkosti in težave dijaškega življenja na Dunaju, med svetovno vojno je šla z njim v Judenburg, a po končani vojni sta se naselila v Ljubljani. Truplo nepozabne pokojnice so prepeljali iz hiše žalosti v Škofjo Loko, kjer se je vršil pogreb na tamošnje farno pokopališče. Blag ji spomin, preostalim iskreno sožalje!

* **Odtegljaji za poškodovane bankovce.** Pri tožbe zaradi poškodovanih bankovcev se čujejo, kakor hitro jim manjka kak košček. Ravnateljstvo pošte in telegrafa je skušalo urediti to vprašanje s posredovanjem pri Narodni banki in pri delegaciji ministrstva za finance. Toda tu obstoje predpisi, po katerih se mora poslovati za vse stranke enako. Po obvestilu podružnice Narodne banke v Ljubljani veljajo glede odbitkov za poškodovane bankovce ta-le določila: Za vsak poškodovani bankovec razen petdinarskih odtegne Narodna banka za tvorniške stroške 170 Din, za petdinarskega pa 050 Din. Če se pa predloži iz dveh različnih delov sestavljen bankovec, od katerih ima vsak del drugo številko in serijo, smatra Narodna banka tak bankovec za dva poškodovana bankovca in odtegne za vsak del po 170 Din, za cel bankovec torej 340 Din. Razen tvorniških stroškov pa odračuni Narodna banka pri večjih poškodbah tudi tisti manjkajoči del. Ta del se odračuni tako, da se razdeli cel bankovec na 100 kvadratov in se odšteje toliko enot (kvadratov), kolikor jih manjka. Pri desetakah se računa eno polje (kvadrat) 010 Din, pri stotakah 1 Din in pri tisočakah 10 Din. Manj ko četrtnina bankovca se ne honorira. Te odtegljaje mora plačati vsaka stranka, bodisi zasebnik, javna ustanova ali pa državni urad. Zadnji čas se ponavljajo v prometu tudi namenoma razrezani bankovci, posebno desetaki. Tako trganje ali raz-

polavljanje bankovcev je prepovedano in Narodna banka odtegne od takega bankovca za vsako polovico po 170 Din tvorniških stroškov.

* **Slovo polkovnika Naumovića od Celja.** V soboto je iznenadila Celjane vest, da je dolgoletni poveljnik 39. pp. g. polkovnik Jovo Naumović po službeni potrebi premeščen kot veliki župan v Skoplje. G. polkovnik Naumović je prišel v Celje pred 7 leti in se prav hitro vživel v naše slovenske razmere. Veliko naklonjenost je izkazoval celjskemu Sokolu. G. polkovnik je nadalje organiziral in vodil v Celju Narodno odbrano ter rad posejal razne celjske narodne in kulturne prireditve.

* **Strašna beda v posameznih krajih Hercegovine, Dalmacije in Črne gore.** Razmeroma malo se piše o strašnem dejstvu, da je v nekaterih krajih Hercegovine, Dalmacije in Črne gore tako strašna lakota, da ljudje od nje umirajo. Skoro nemogoče se sliši, da je kaj takega mogoče v izrazito kmetijski državi, ki celo izvažata kmetijske pridelke. Vlada bi morala in bi mogla storiti vse, da se pomaga siromakom. Enako bi se morala med zasebniki začeti odločnejša azcija za podporo tem bednikom. Namesto da se toliko pleše in se zapravlja denar za dragocene obleke, naj bi se raje te vsote darovale za sobrate, ki v strašnih mukah umirajo od lakote.

* **Ameriške novice.** V Clevelandu so premirili rojaki: policist Franc Hvala, Vika Finkova, rojena Sajetova, ki zapušča moža in dvoje otrok, ter Matevž Makuc, primorski rojak iz Gornjega Trebušja, ki zapušča soprogo in 4 otroke. — Iz Chicaga poročajo, da je umrl rojak Alojzij Kavčič, rodom iz Vrhnika pri Žireh.

* **Kraljeva zahvala Stepanu Radiću.** Na svojo čestitko ob priliki rojstva drugega princa je sprejel Stepan Radić iz dvorne pisarne naslednji brzojavni odgovor: «Iskreno se Vam zahvaljujem za čestitke ob priliki rojstva kraljeviča. Aleksander I.»

* **Izseljevanje iz naše države v novembru.** Po statističnih podatkih Izseljeniškega komisarijata v Zagrebu se je izselilo iz naše države v novembru 1994 oseb, napram 1478 v novembru predlanskega leta. Število izseljencev je torej naraslo za 516. Od 1. januarja do konca novembra se je izselilo iz naše države 20.594 oseb ali 3778 več, kakor v istem razdobju predlanskega leta. To je najboljši dokaz, da so socialne razmere v naši državi od dne do dne slabše. Največ izseljencev je šlo iz Hrvatske in Slavonije (693), dalje iz Dalmacije (452), iz Vojvodine (429), iz Srbije (141), iz Slovenije (141), iz Bosne in Hercegovine (121) in iz Črne gore (17). Značilno je, da odpade 75 odstotkov vseh izseljencev na poljedelce. Največ naših izseljencev je šlo v Argentinijo, in sicer 1105. V Zedinjene države jih je šlo 386, v Brazilijo 125, v Urugvaj 106, v Avstralijo 90, v Kanado 71 itd. Vrnilo se je v novembru 462 izseljencev, večinoma takih, ki se zopet vrnejo v novo domovino. Od 1. januarja do 30. novembra se je vrnilo v našo državo 5005 izseljencev.

* **Novosadsko gledališče zgorelo.** V nedeljo zvečer je v Novem Sadu kmalu po zaključeni predstavi nastal v tamkajšnjem gledališču kratek stik, kateremu je sledil silen požar, ki je vpelel celo gledališko poslopje. Škoda znaša okrog štiri milijone dinarjev in je krita z zavarovalnino le do 900.000 Din.

* **Trikrat dvojčki, enkrat trojčki.** V vasi Samajli v Srbiji živi kmetica, ki je tekom sedmih let svojega zakonskega življenja porodila devet otrok. Imenuje se Angelina Vujinovićeva. Rodila je štirikrat, in sicer trikrat dvojčke, enkrat pa trojčke.

* **Smrtna nesreča.** Od Sv. Jurija ob Ščavnici nam pišejo: V petek 20. t. m. je utonila v tukajšnjem potoku posestnica iz Stanetinev Trnovčeva. Pokojnica je bila nekaj vinjena. Domneva se, da je na silno ozki brvi izgubila ravnotežje in padla v vodo. Okoli druge ure je utonila, a šele ob štirih so jo opazili v vodi šolarji. Skrajni čas je že, da se brvi preko vseh treh potokov popravi. Na istem mestu se je pred kratkim dogodil enak primer; le pomoč je prišla ob pravem času. Zopet na drugem mestu je padla v zelo globoko vodo neka učenka, ki je šla preko brvi. Slučaju se je

zahvaliti, da je bilo v potoku malo vode, sicer bi bila tudi utonila. Če ne bo oblastvo kmalu napravilo reda, bo še več nesreč, ker po tej poti hodi tudi največ šolarjev.

* **Velik požar v Ribnem.** Ribno pri Bledu je zopet zadela huda požarna katastrofa. Iz neznanega vzroka je nastal v gospodarskem poslopiju Janeza Valente požar, ki je uničil poslopje s hlevi vred. Živino so izgnali še pravočasno, dočim je gospodarsko orodje z vso krmo postalo plen ognja. Sodi se, da je ogenj zanetil hudobna roka. Domačim gasilecem kakor tudi gasilecem iz Sela, Mlinov in Grada gre zasluga, da se je požar omejil.

* **Smrtna nesreča ob brvi.** V št. Andražu v Slovenskih goricah se je zgodila huda nesreča. Ko se je posestnica Ivana Ljubčeva vračala ponoči od sosedovih, kjer je bila na sedmini, se je pri brvi čez potok smrtno ponesrečila na nepojasnjen način.

* **S plinom se je opekel.** V sedlarski delavnici v poslopiju bolniške blagajne v Mariboru se je ponesrečil 19letni sedlarski pomočnik Edvard Kovačič. Usodnega dne dopoldne je zavohal, da prihaja od nekje plin in je stopil v gorečo vžgalico v prvo nadstropje. Tu se je nenadoma užgal plin in opekel Kovačiča po obrazu in desni roki.

* **Ponesrečen tesar.** V mariborsko bolnico so pripeljali tesarja Ivana Pliberška. Delal je pri podjetniku Germutu na Rdečem trgu ter se je po nesreči močno vsekalo v desno nogo.

* **Na peči se je ožgal.** V ljubljansko bolnico so pripeljali 17letnega Josipa Burkelca iz Zagorja ob Savi. Dečko se je doma sprl s svojim očimom, nakar je šel prenočevati na peč v bližnjo apnenico. Ponoči se je ožen v peči močno razgorel, kar je imelo za posledico, da je Burkelc zadobil strahovite opekline po vsem hrbtu.

* **Poskušen samomor.** Te dni si je v samomorilnem namenu zadala žena finančnega nameščena O. v Mislinju z britvijo hude rane na obeh rokah in na vratu. Spravili so jo v bolnico.

* **Poskus samomora.** Te dni si je v samomorilnem namenu prerezal na Senovem vrat z britvijo rudarski delavec Avgust Žibert. Na pomoč poklicani zdravnik je ranjenca obvezal in poslal v bolnico v Krško. Možak je bil zaradi svoje nasilnosti odpuščen iz službe, kar ga je dovedlo do tega žalostnega koraka.

* **Skrivnostna smrt bivšega policijskega zapupnika.** V zagrebški javnosti vzbuja napeto pozornost raziskovanje zagonetne smrti Ivana Dominikuša, čigar truplo so pred dnevi našli ob Selski cesti. Ugotovilo se je, da je bil Dominikuš ustreljen. Gre očitno za komunistično osveto, ki postaja spricho nedavne vloge Ivana Dominikuša še posebno razumljiva. Čitateljem so še v spominu komunistični procesi, ki so se v novembru vršili proti nekaterim zagrebškim visokošolcem. Takoj po aretaciji teh osumljencev je izšla v zagrebškem komunističnem tedniku «Borba» v glavnem naslednja izjava: «Podpisani Ivo Dominikuš, brezposelni čevljarški pomočnik, star 18 let, odkrito priznavam naslednje: Premamljen z obljubami šefa politične policije dr. Bogičevića, da bom dobil denar in zaposlitev, ako ovadim posameznike iz delavskega pokreta, sem zgolj zato, da bi si s tem olajšal težavni gmotni položaj, zagrešil umazanost in postal zapupnik zagrebške policije. Lažnivo sem ovadil dijaka Milana Durmana in tovarišico Zlato Müllerjevo, nadalje svojega prijatelja Jura Tatalovića, usnjarskega delavca. Navedel sem, da so na nekem tajnem sestanku govorili ono, kar je bilo potrebno šefu politične policije dr. Bogičeviću, da jih je lahko obtožil državnemu pravdniku. Za to svojo ovadbo sem prejel od dr. Bogičevića skupno 450 dinarjev. Istotako sem na izrecno zahtevo dr. Bogičevića, naj ovadim kakega mlajšega delavca, na katerega bi se lažje izvršil pritisk, po krivici ovadil tudi svojega prijatelja 17letnega krojaškega vajenca Antona Cvetkovića, ki je bil na podlagi te ovadbe ne samo aretiran, marveč tudi tepen. Za vse te umazanosti se javno in odkrito bridko kesam ter opozarjam vsakogar, ki bi mu pretila opasnost, da propade, kakor sem propadel jaz, naj nikoli v življenju ne krene na najostudnejšo pot plačanega ovaduha, ker bo doživel

kakor jaz najstrašnejše muke in bo živel v neprestanem strahu pred zasluženimi kaznjami...» Žalostna slika policijskih metod! Očitno je, da se je izvršila na Dominikušu osveta. Bilo je aretiranih že več oseb.

* **Nesreča v pretepu.** V Kranju sta se sprla ključavničar K. ter delavec J. Iz prepira se je vnel pretep, pri čemer je J. sunil K. z neko pilo v oko. Poškodba je bila tako težka, da je moral K. iskati pomoči v ljubljanski bolnici.

* **Učenki vlomilki.** Sarajevska policija je prišla na sled nenavadnim vlomilcem. Štirinajstletna deklica je vlomila v neko odvetniško pisarno in odnesla malo železno blagajno, v kateri je dotični odvetnik shranjeval denar in kolke. Na ta način ji je prišlo v roke 2500 Din in za 400 Din kolkov. Blagajno je nesla k neki svoji prijateljici, kjer sta jo v kleti skupno otvorili ter skupno uporabili denar za razne slaščice in za obiskovanje kina. Svoj zločin sta priznali. Obe sta učenki srednje šole.

* **Napad z nožem.** V Sp. Dup'eku pri Mariboru je 18letni Feliks Ulep nadomestoval svojega očeta, ki je gozdni čuvaj. Pri svojem poslu je Feliks zapazil v gozdu dva človeka s precejšnjima butarama drv. Na klic, naj obstojita, sta možaka butari odvrгла, eden pa je zamahnil z nožem proti mladeniču, ki je udarec k sreči prestregel z roko, pri čemer je bil ranjen. Ranjenca so pripeljali v bolnico.

* **Preprečen uboj.** Ko so se vračali Ivan Ferlič, Viktor Košak in gospodična M. Turkova s Trške gore domov v Novo mesto z vozom, jih je na Ločenski cesti napadel Anton Čokal. Ustavil je konje, planil na voz in začel udrihati po Viktorju Košaku. Ko je potegnil Čokal dolg nož in hotel zabosti Košaka, je Ferlič skočil z voza in odhitel po stražnika, ki je prav v zadnjem trenutku došel. Stražnik je Čokalu s pendrekom izbil nož iz rok in ga aretiral. Sirovega napadalca so spravili v kajbico.

* **Od poslanca do vlomilca.** Po avstrijskem Koroškem je že dalje časa izvrševal vlome drzen lopov, ki je nastopal vedno maskiran. Po dolgih zasledovanjih je padel sum na posestnika Tomaža Puschla iz Fürholza, ki je bil še lansko leto deželni poslanec na listi kmetske stranke, s katero se je bil pred zadnjimi volitvami sprl, tako da ga niso več kandidirali. V njegovem stanovanju so našli del njegovega vlomilkega plena in možaka takoj zaprli.

* **Slepar v kajbici.** Te dni je bil predan v zapore okrožnega sodišča v Novem mestu pretkan slepar Janez Strnad, ki ima na vesti vse polno sleparstev in poleg tega tudi vlom, ki pa se mu ni posrečil, ker so ga prepočili. Janez Strnad, doma iz Velike Gobe pri Sv. Križu, je bil zadnje čase zaposlen pri lesnem trgovcu g. Tomincu v št. Rupertu. Ta ga je namestil pri podiranju drevja in pri postavljanju oglarskih kop. A Janezu ni delo prav nič dišalo. Bolj pa je imel Janez dopadenje nad lovom in ponočnim pohajkovanjem. Pri okoliških štacunarjih si je Janez izposojeval denar in se tudi rad zalagal s slanino, mastjo, jajci, salamami «na kredo». V Vodiceh je opeharil okoli 18 strank. V ječo pa je spravil Janeza naslednji dogodek: Janez je sedel v Vidmarjevi gostilni pri Sv. Križu. Ko je plačeval, je opazil, da je gostilničarka odšla z denarjem v kaščo. Janez je sklenil, da mora na vsak način priti do denarja. Vrnil se je domov in ko so se njegovi tovariši ulegli k počitku, je odšel iz kolibe z izgovorom, da gre na obisk k svojim sorodnikom. Ker so bila vrata v kaščo železna, ni bilo upati, da bi mogel vlomiti skozi vrata v notranjost. Zato se je Janez odločil, da bo izkopal v zidu tako veliko luknjo, da bo mogel zlesti skozi njo. Ko je bil že na pol gotov, so se zbudili Vidmarjevi otroci, ki spe blizu kašče. Najstarejši je prižgal luč, nakar je kopanje nenadoma prenehalo in Janez je zbežal. Vidmar je drugo jutro osumil poskušene vlom drvarja Janeza in je odšel v barako, da bi morda odkril na njegovem krampu sledove ometa. A med orodjem že ni bilo več Janezovega krampa. To je Vidmarju sum, da je bil Janez oni, ki je kopal vhod v njegovo kaščo, še bolj potrdilo. Po tem nočnem do-

godku je Janez izginil za nekaj časa, dokler ga niso izsledili in prijeli.

* **Brez zimskega škropljenja sadnega drevja z ARBORINOM** je nemogoče pridelati lepo in zdravo sadje. Arborin proizvaja Chemotechna, Ljubljana, Mestni trg 10.

* **Pri prehodu zaprtju, napenjanju, živčnih bolečinah v kolkih, bolečinah v straneh, pomanjkanju sape, utripanju srca, migreni, šumenju v ušesih, omotici, duševni potrtosti Vam povzroči prirodna grenčica «Franz-Josef» izdatno izpraznjenje črevesa in Vas oprosti čuta tesnobe. Mnogi zdravniki z izbornim uspehom uporabljajo vodo Franz-Josef tudi pri zdravljenju trakuje. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.**

BELEŽKE

+ **Davki se morajo pravično porazdeliti.** «Domoljub» piše: «Žerjavci in radičevci zahtevajo od vlade vsakovrstno znižanje davkov, stavijo predloge za razna povišanja službenih prejemkov in za stotine drugih potreb, ne povedo pa, odkod za vse to vzeti denar.» — Odkod? Odkod, da bi se davki že za letošnje leto pravično razdelili in da bi tudi Srbija plačevala večje davke. To bi se moralo tako zgoditi, da se v onih pokrajinah (zlasti v Sloveniji), ki so davčno preobremenjene, davki znižajo na znosno stopinjo, v Srbiji pa primerno zvišajo na isto stanje. Tako bi davki v vsej državi več vrgli kakor doslej, obenem pa bi se nehala preobremenjenost prečanskih pokrajin. Davčna politika sedanjega režima pa nikakor ne gre za tem, da bi se davki popolnoma pravično porazdelili. Očitno je, da bo tudi ob izvršenem davčnem izenačenju plačeval srbijanski davkoplačevalec spricho tamošnjih neurejenih razmer manj davkov kakor slovenski. Klerikalci so sedaj v vladi in ako bi bili sposobni ter imeli trdno voljo, bi lahko marsikaj dosegli, tako pa samo slepo plešejo za radikali, ki skušajo vsepovsodi izbiti koristi le za svoje volilce Srbijance. V teh važnih trenutkih, ok gre za novi davčni zakon, bi morali klerikalci drugače delati in drugače nastopati. Oni so v vladi in bi morali imeti vse drugačen vpliv kakor ga v resnici imajo. Tako pa naši klerikalci molče, kadar opozicijski zastopniki, med njimi tudi naši slovenski samostojni demokratje, dr. Žerjav, dr. Kramer, dr. Pivko in Urek, bijejo boj proti neznosnemu obdavčenju.

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Domača kuha. Naš list bo odslej na tem mestu redneje prinašal razne praktične nasvete za kuhinjo, zlasti recepte za preprosta in ne draga jedila. Gotovo bo teh receptov vsaka gospodinja vesela, ker bo z njihovo pomočjo lahko nudila svoji družini malo izpremembe v vsakdanji hrani. Ti recepti so preračunani za štiri osebe; če je družina večja, bo gospodinja sama vedela, koliko mora primerno pridodati k sestavi dotičnega jedila.

Krompirjev golaž. Deni v kozico 1 žlico masti. Ko je mast vroča, daj dve žlici moke, in kadar se moka porumeni, prideni drobno zrezane čebule. Ko tudi čebula zarumeni, pa osoli in pridodaj za nožev končnico sladke rdeče paprike (ne hude paprike; papriko dobiš v vsaki prodajalni). Potem dobro premešaj in daj 1 kilogram olupljenega, na male ploščice zrezanega krompirja ter zalij z mrzlo vodo. Kuhaj vsaj eno uro, nato dodaj dve žlici kisle smetane in, če imaš, drobno zrezanega zelenega peteršila. To daj na mizo kot samostojno jed ali pa kot prikuho h govejemu mesu.

Limono, ki se je posušila, lahko zopet osvežiš, če jo deneš v vročo (ne vrelo) vodo. Pusti jo tako na kraju ognjišča, kjer voda ne more vreti, a

ostane enakomerno vroča, kake dve uri. Potem pusti, da se v isti vodi ohladi.

Praktični nasveti

Pranje svile. Kadar pereš svileno blago, prideni vodi malo soli, pa bo ohranilo prvotno barvo in tudi mehkeje bo.

Tako zvani haftelni radi zarjave in naredé na perilu grde madeže. Da to preprečiš, prekuhaj haftelne, preden jih prišiješ na obleko ali perilo, v močni raztopini sode.

Od rib dobe noži in vilice neprijeten duh. Odpraviš ga, ako jih odrgneš z limono in potem umiješ.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Pismo iz Nemčije

Društveno življenje. — Naši rojaki v avstrijskih organizacijah. — Veća naklonjenost nemških oblastev napram Jugoslovenom.

Marl-Hüls, januarja.

Draga «Domovina», zdi se mi potrebno, da enkrat malo orišem društveno življenje v Marl-Hülsu. Naše Jugoslovensko delavsko podporno društvo obstoji že približno tri leta in od leta do leta prav lepo napreduje, kar je bilo razvidno zlasti iz letnega poročila na zadnjem občnem zboru na novega leta dan. Tekom leta 1927. je pristopilo k društvu 11 novih članov. To je izredno ugoden napredek, ako uvažujemo, da je tukaj v Marl-Hülsu, na skrajnem severu Poruhrja, manj Slovencev kakor po drugih krajih, ki leže ob prometnih železniških progah.

Kakor omenjeno, je na novega leta dan imelo naše društvo svoje letno občno zborovanje, a po zborovanju je bilo obdarovanje otrok, katerih je bilo 34. Prav iskreno se zahvalimo predsedniku zveze g. Bolhi, ker nas je posetil pri božičnici in ker je podaril lepo vsoto v svrhu obdarovanja otrok.

Dragi rojaki iz drugih rensko-vestfalskih industrijskih pokrajin, ki še niste v domači jugoslovenski organizaciji, zbudite se! Proč z avstrijsko zvezo. Vzemite si za vzgled Čehe, Poljake ali Nemce, ki ne podpirajo s svojim denarjem tujih organizacij, kakor to delajo nekateri Slovenci. Tuje organizacije Vas imajo samo zato, da jih podpirate s svojim težko prisluženim denarjem. Ako Vam pa treba socijalne ali moralne podpore, Vas tuja organizacija ne pozna. Ne sramujte se svoje narodnosti, kakor se je tudi drugi narodi ne! Ne bodite Judeži, ampak bodimo ponosni na to, kar smo. Zavedni rojaki, poučite sorojake, v katerih še tiči malo stare avstrijske rje. Vsi do zadnjega Slovenca v jugoslovensko organizacijo! V edinosti je moč in v skupnem delu nam bo mogče doseči marsikaj v svojo skupno korist.

REVMATIZEM.

Zahvalna izjava.

Cenj. g. dr. med. I. Rahlejev

Beograd
Kocovska ulica 43.

Srčno se Vam zahvaljujem za izbornu zdravilo Radio Balsamika, katerega ste mi poslali tri steklenice. Imela sem velike revmatične bolečine v vseh členkih tako, da nisem mogla niti hoditi. Po vsakem masiranju z Vašim zdravilom pa so bolečine toliko popustile, da sedaj lahko hodim in se gibljam. Zato se Vam tem potom še enkrat najtopleje zahvaljujem in bom vsakemu bolniku priporočala Vaše zdravilo.

Z odličnim spoštovanjem

Marija Tkave.

Razvanje pri Mariboru št. 20, 10. avgusta 1925.

Zdravilo „RADIO BALSAMIKA“ izdeluje, prodaja in razpošilja po povzetju laboratorij „RADIO BALSAMIKA“ dr. I. Rahlejeva v Beogradu, Kocovska ulica 43.

Pri tukajšnjih nemških oblastvih se v zadnjem času opaža večja pozornost in naklonjenost napram državljanom Jugoslavije, dočim so nas prej precej prezirali. Mnogo krivde na tem je nosil Beograd, nekaj pa vestfalski Slovenci sami. Zlasti nezavedni, ki se v svoji zaslepljenosti še vedno obirajo po tujih organizacijah in hočejo še vedno biti Avstrijci ali kakor se sami imenujejo «Estrajharji». Kdor države ne pripozna, temu tudi država ne more pomagati. Dolžnost je naša in domovinski čut zahteva od nas, da se pripoznamo k naši novi državi. Le potem lahko imamo upanje, da ne bomo pozabljeni in da bo naša država čim prej sklenila z Nemčijo pogodbo, ki nam bo omogočila podobne pravice kakor domačemu delavstvu. S tem bi se naše socijalne razmere znatno izboljšale.

Dragi čitatelji v Nemčiji, širite «Domovino», dajte jo čitati onim, ki je še nimajo. Marsikoga bo čitanje «Domovine» spravilo do pravega spoznanja.

I. M.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

Kdaj se je pojavil na zemlji človek, kakšen je bil in kako je živel

Na tem mestu smo že ponovno govorili o tem, kako se je človek trudil in boril, da si je ohranil in izboljšal življenje. Tako se je način življenja neprestano spreminjal in se še spreminja. Če vpoštevamo le iznajdbe zadnjih sto let, kakor so elektrika, električna luč, telegraf, telefon, železnica itd., moramo reči, da je človek silno napredoval in da se je tudi način življenja v marsičem izboljšal. Kakor pa so omenjene iznajdbe važne in za človeštvo dalekosežne, vendar v pomembnosti ne dosega nekaterih prastarih iznajdb in odkritij, ki se nam zde danes same po sebi razumljive, za katere pa je človek potreboval tisočletja in tisočletja. Naj omenim tu le plug! Življenje se je silno izpremenilo, ko je začel človek orati zemljo in se stalno naseliti.

Zanimanje za zgodovino, to je za to, kako so ljudje v preteklih časih živeli in kaj so delali, je človeku prirojeno. Radi kaj izvemo o minulih časih, ker nam že samo zanimanje za zgodovino nudi duševni užitek. A ne samo to; iz zgodovine lahko posnamemo tudi marsikaj, s čimer se lahko v sedanjosti okoristimo, saj so že stari rekli, da je zgodovina učiteljica življenja. Zato se že od zdavnaj trudijo učenjaki, da bi osvetlili preteklost človeštva. V naslednjih vrsticah hočemo povedati nekaj tega, kar so dognali učenjaki o najstarejši dobi človeštva.

Koliko let že živi človek na naši zemlji? Kakšen je bil prvotni človek in kako je živel? To so vprašanja, ki nas silno zanimajo in na katera bi si radi dali točne odgovore. Zato so se učenjaki silno trudili, da bi raziskali ta del človeške zgodovine. Res nam je dala zgodovina nekaj odgovorov na ta vprašanja, a ti odgovori kljub ogromnemu duševnemu naporu zgodovinarjev vendarle niso taki, da bi nas mogli zadovoljiti.

Naša zemlja ni bila vedno taka, kakor je danes, ker se je neprestano izpreminjala in se še izpreminja. Učenjaki dele razvoj zemlje v več dob, ki mislijo o njih, da so trajale nekatere po milijon ali celo več milijonov let.

Doba, ki se je začela okoli leta 10.000 pr. Kr. in traja do današnjega dne, je najnovejša ali sedanja doba. Bistvenejših izprememb v obliki zemlje v tej dobi nimamo. Ona doba, ki leži pred sedanjostjo, se loči od te po tem, da se je tedaj neprestano menjavalo podnebje: toplim tisočletjem so sledila mrzla. V mrzlih tisočletjih so pokrivali velik del zemlje ledeniki, pa tudi tam, kjer teh ni bilo, je trajala zima skoro vse leto. Razumljivo je, da je v takih letih bilo tudi rastlinstvo in živalstvo drugačno kakor v toplih. Okamenine in izkoppine nam pričajo, da so v teh dobah živele pri nas živali in rastline, ki jih nahajamo danes le v najsevernejših krajih ali ki so že izumrle. Med živalmi spadajo sem n. pr.: kožuhati slon, nosorog, divji konj, tur, zober (vrsta goveda), orjaški jelen, severni jelen, se-

verna lisica, medved, ki pa je bil mnogo večji od našega rjavega medveda. Podobno je bilo tudi z rastlinami.

Tople dobe pa so imele veliko toplejše podnebje, približno tako, kakor ga imamo danes ali pa še toplejše. Tudi rastlinstvo in živalstvo je bilo slično današnjemu. Živele so v teh dobah tudi rastline, ki jih danes nimamo več v naših krajih. Po jezerih Srednje in Severne Evrope je rasel takrat orešec v zelo veliki množini. Izkoppine na Ljubljanskem barju pričajo, da je tudi na tem delu naše domovine živel ta velevažna rastlina. Omenjamo jo zlasti radi tega, ker je nadomestovala v oni davni današnje žito. Sad te rastline ima namreč močnato jedro, ki je podobnega okusa kakor kostanj; zato se imenuje tudi kostanjevica.

Učenjaki so dognali, da je bilo v naših krajih sedem takih dob: štiri mrzle in tri tople. Vseh sedem dob imenujemo s skupnim imenom diluvialno dobo. Najnovejša ali današnja doba je prišla za zadnjo ledeno dobo.

V diluvialni dobi se je pojavil na zemlji človek, in sicer v zadnji topli dobi. Človek torej živi gotovo že štiri dobe diluvija in najnovejšo dobo. Tako smo določili starost človeštva po dobah. Ali pa se da to določiti tudi po letih? Ne. Ne moremo določiti niti koliko tisočletij biva človek na zemlji. Nekateri trdijo parkrat deset tisoč let, drugi nad milijon let.

Ko smo se dotaknili vprašanja starosti človeštva, poskusimo odgovoriti na vprašanje, kako je živel prvotni človek. Življenje je bilo takrat silno enostavno. Ljudje so se hranili z raznimi sadovi. Jedli so na primer maline, grozdčije, borovnice, jabolka, hruške, lešnike, orešec, gobe itd. Hranili pa so se tudi z živalskim mesom. Lovili so divje živali in ribe. Meso so uživali sirovo ali pečeno. Dobra pa so jim bila tudi ptičja jajca, kuščarji, žabe, polži, hrošči itd. Pri diluvialnem človeku še ni nobenega sledu, da bi redil katere živali ali gojil rastline.

Kako je stanoval diluvialni človek? Bivališče mu je bilo pod skalami in v votlinah; bival pa je tudi na prostem pod drevjem, ki ga je ščitilo pred dežjem. Oblačil se je v živalske kože. Orodje si je izdeloval iz lesa, kosti, rogovine, največ pa iz kamena. Delal si je tako sekire, nože, bodala itd. Kovin ni poznal. Čolne si je delal na ta način, da je izdabljal drevesna debla. Tudi njegova posoda je bila le iz lesa in kamnja.

Že v tej dobi se je razvila tudi duševna stran življenja. Risbe, slike in kipi, najdeni v duplinah, so nam priče, da je imel človek že na oni prvi stopnji kulture neverjetno razvit čut za umetnost. Morda segajo v ono dobo že prvi začetki pisanja.

Kdo so bili ti ljudje? Kak narod je bil to, kakšen jezik so govorili? Najdeni ostanki le toliko izpričujejo, da so bili to ljudje različnih plem, med njimi tudi črni; o njih jeziku in veri pa se bo težko kdaj kaj gotovega dognalo.

ZANIMIVOSTI

Pred grobom izdal svojega morilca

V okolici Brašova na bivšem Sedmograškem je vozil osebni vlak na nekem strmim ovinku in je moral zmanjšati hitrost. V tistem hipu se je kurjaču zazdelo, da sliši iz poštnega voza klice na pomoč. Opozoril je nato vlakovođjo. Ker je pa bil ovinek zelo strm, je bilo treba posvetiti vso pozornost vlaku. Tudi kurjač je bil tako zaposlen, da je za hip pozabil na klice, ki se niso več ponovili.

Na prihodnjih postajah se je pa videlo vsem sumljivo, da nihče ne daje pošte iz poštnega vagona. Na neki večji postaji so opazili, da teče skozi špranjo v vagonu kri. Dva železničarja sta stopila v poštni vagon, kjer se jima je nudil strašen prizor. V vagonu je ležal ves okrvavljen železniškopoštni uslužbenec Tomaž Hubes. Na glavi je imel 26 težkih ran, očitno od udarcev debelega kola. Poštni voz je bil oropan. Ko so

Hubeša prepeljali v bolnico, je zdravnik ugotovil smrt.

Oblastva so takoj uvedla preiskavo in Hube-sovo rodbino obvestila o strašnem dogodku. Pogreb je bil določen na tretji dan. Sodni zdrav-niki so pa še poprej hoteli truplo po predpisih obducirati. Ko je bilo za obdukcijo že vse pri-pravljeno in je ležalo truplo na mizi, je neka zdravnica naenkrat vzkliknila, da se je truplo zganilo. Zdravniki so priškočili in opazili, da do-zdevni mrlič odpira oči. Z vbrizgavanjem in umetnim dihanjem so ga spravili tako daleč, da se je začel spominjati podrobnosti in da je celo izpregovoril.

Hitro so ga prepeljali v bolnico, kjer so mu nudili nadaljnjo zdravniško pomoč. Obujeni mr-lič, o katerem je morilec mislil, da je vzel strašno skrivnost s seboj v grob, je začel naenkrat pri-povedovati, kako je skočil za njim v poštni voz uradnik Olti, kako ga je omamila s toporiščem in kako je Olti udrihal po njegovi glavi, dokler se ni onesvestil. Tako je prišla na dan skrivnost zločina, ki bi sicer ostal najbrže za vedno ne-pojasnjen.

× Nenadno bljuvanje največjega ognjenika na svetu. Ognjenik Krakatau na Sundskih otokih, ki je že mnogo let miroval, je začel nenadoma zopet bljuvati. Prebivalstvo okrog tega največjega og-njenika na svetu beži na vse strani. Kako ne-varen lahko postane ta ognjenik, je znano iz zgodovine. Zadnje večje bljuvanje Krakatau je bilo leta 1883., ko sta zleteli pri izbruhu lave okrog dve tretjini otoka v zrak. Morski valovi so takrat pogoltnili okrog 20.000 ljudi.

× Turek, ki je imel že 60 žen. Čeprav so da-nes zakonske vezi, posebno po velemedstih, prav rahle in se rade strgajo, je vendarle število po-rok, ki jih je že zabeležil Turek Izavi Šerif, pre-cej nenavadno. Poročil se je namreč v svojih 30. letih že 60 krat. Pa mu niso žene pomrle, nego jih je samo izmenjeval. Končno so vendar žrtve poklicale na pomoč sodišče, ki je pozvalo Šerifa, da se zagovarja. Po svoji veri bi se Šerif lahko poročil še 60krat, toda ločil se je od žene vedno potem sodišča in je vedno navajal lažnive vzroke. Zaradi mnogoženstva ni mogel biti ob-sojen, ker ga dovoljuje vera, bil pa je obsojen v dosmrtni zakon s poslednjima soproga, ki nista priznali neutemeljenih navedb za ločitev. Šerif mora torej ostati pri sedanjih dveh ženah.

× Vseh demantov na svetu je za 40 ton. Lastniki demantnih ležišč računajo, da je na svetu približno 40.000 kg demantov. Ako se ka-rat briljanta, ki tehta 20 centigramov, računa po 2000 Din, potem predstavljajo vsi demanti na svetu skupno vrednost 380 milijard dinarjev. Lepa vsota!

× Pisana zbornica ameriškega mesta Cleve-landa. Pred kratkim je imela mestna zbornica v Clevelandu svojo prvo sejo. Člane te zbornice, ki jih je 25 je bilo kaj zanimivo gledati, saj so med njimi 3 zamorci, 1 Italijan, 2 Žida, 4 Nemci, 8 pravih Američanov, 4 Irci, 1 Slovenec, 1 Slo-vak in 1 Čeh. Menda najnezavednejši narod v Clevelandu so Poljaki, katerih je tam okrog 100.000, a nimajo v mestni zbornici nobenega za-stopnika, dočim si je 75.000 zamorcev priborilo tri mestne očete. Slovenski zastopnik se piše Mihelič.

× Strašni prizori pred usmrtniško morilke Snyderjeve. Zadnjič smo poročali, da je bila v New Yorku na električnem stolu usmrčena mo-rilka svojega moža Snyderjeva. Ko je Snyder-jeva več dni pred usmrtniško zvedela, da je njena prošnja za pomilostitev odbita, je zaradi razburjenja živčno zbolela in padla v tako težko živčno krizo, kakršne še ni doživela nobena mrtvaška celica znane newyorške kaznilnice Sing-sing. Neprestano je tulila kakor zver in padala iz nezvesti v nezvest. Par dni ni ni-česar zavžila, nego je samo ležala na tleh. V tem stanju je živel do usmrtnice.

× Strašna posledica hude zime v Zedinjenih državah. Huden mrz, ki je okrog novega leta vla-dal v Zedinjenih državah, je zahteval 68 smrtnih žrtev, ki so zmrznile. Tako hude zime niso imeli v Zedinjenih državah že več desetletij.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

RAZLIČNE POSLEDICE SPREMINJAJOČE SE MODE.

Pred vojno.

Danes.

Uradna pot.

Branko (v družbi): Pričkala sta se osel in polž, kateri je hitrejši, in je polž sprejel stavo, da bo prišel prej na cilj. Kaj mislite, kdo je zmagal?

«No, osel,» so odgovorili vsi soglasno.

Branko: «O, ne! Polž je prišel prej, kajti osel je ubral kakor vsi osli uradno pot...»

Posojilo se vračila veseli.

Skopa ženska je naprosila svojo sosedo, da si sme skuhati v njenem zelju par jajc, da si sama kurjavo prihrani.

Ko se ji je to dovolilo, je rekla skopulja: «Hvala ti, sosedo! Kadar boš imela svinjsko pleče, ga boš smela zato kuhati v mojem zelju.»

Sredstvo zoper izpadanje las.

Plešec (v lekarni): «Sredstvo za rast las, ki sem ga kupil pri vas, mi je naravnost škodovalo. Izpadli so mi še zadnji lasje.»

Lekarnar: «Povsem naravno, zakaj stari lasje morajo napraviti prostor novim.»

Rešitev v zadnjem hipu.

A: «Pomisli, iz cirkusa je ušel lev ter tekel za mano. Kaj misliš, kako sem se v zadnjem hipu rešil?»

B: «No, kaj si napravil?»

A: «Enostavno! Zgodba je izmišljena.»

Tolažba.

Prvi dijak: «Kaj te tišči, tovariš, da delaš tako obupen obraz?»

Drugi dijak: «Denarja nimam.»

Prvi dijak: «Kako te naj tišči to, česar nimaš!»

Mudi se za zajtrk.

Mala Uršika (ki se je pravkar zbudila): «Ma-mica, dajte mi hitro zajtrk! Strašno sem lačna.»

Mati: «Ti moja uboga lakota, saj si šele odprla oči.»

Uršika: «Že res, mamica, toda pomislite, vso dolgo noč nisem ničesar jedla...»

Kaj še manjka.

Mirko: «Vse že znajo dandanes: sirejati brez dima, voziti se brez konj in brzojavljati brez žice. Vsega pa vendarle še niso iznašli.»

Vera: «Česa pa?»

Mirko: «Doto brez žene...»

Dva loveca.

Lovro: «Kaj še nisi dobil mojega zajca, ki sem ti ga poslal pred tremi dnevi?»

Nande: «Kakšnega zajca? Jaz nisem prijel ni-česar.»

Lovro: «Veš, natančno pred tremi dnevi sem srečal v gozdu lepega zajca, pomislil na tebe in dejal zajcu, naj gre takoj k tebi. Kaj še ni prišel?»

Hvala za pozdrav.

Kaplan je imel prvo pridigo. Za geslo se je naučil pismo sv. Pavla na Efežane.

Takoj po prvem stavku, ki se glasi: «Apostol Pavel vas lepo pozdravlja,» pa se je kaplan zme-del in ni znal naprej.

Organist (misleč, da čaka kaplan na odgovor): «Vsa naša fara se sv. Pavlu lepo zahvaljuje za pozdrave.»

Juristi in poljub.

Državni pravdnik: «Poljub je tiskovina, pri kateri je ponatis dovoljen.»

Odvetnik: «Poljub je užitek, katerega pona-rejanje ni kaznivo.»

Sodnik: «Poljub je proces, pri katerem je ustno postopanje od nekdaj priporočljivo, toda javnost je navadno izključena.»

Sleparski prosjak.

V gostilno pride berač, stopi k mizi in iztegne roko, v kateri drži listek z napisom «gluhonem».

Gost: «Vi da ste gluhonemi? No, kaj bi pa rekli, če vas zgrabim za vrat in vržem na cesto?»

Berač: «Prav nič, ker ne čujem in ne govo-rim.»

Cesarica Marija Terezija o svojem možu.

Kakor znano, je cesarica Marija Terezija sama vladala državo in dom, a soproj Franc je bil le slamnat mož v dvojnem pomenu besede. Zato je zuna doma počenjal razne neumnosti.

Cesarica je zaradi tega rekla svoji dvorni dami: «Svarim te, da bi poročila moža, ki nima nobenega dela...»

Nič ne dé.

Žena: «Ta deklica je sicer prav čedna, a v službo je ne morem vzeti, ker ima eno nogo krajšo.»

Mož: «Nič ne de, saj ima zato drugo daljšo.»

Bandaže, proteze, trebušne in kilne pasove ter vsa v to stroko spadajoča dela izvršuje najsolidneje in najceneje

BAND. ORTOPEDE. DELAVNICA
R. AHČIN
VIDOVDANSKA CESTA 7. 30

Ni vedel.

Župnik: «Tonček, povej, kako je Noe izpustil goloba iz ladje.»

Tonček: «Prosim, gospod župnik, ne vem.»

Župnik (resno): «Zakaj ne veš, ti paglavec?»

Tonček (v solzah): «Ker nisem bil zraven...»

Prošnja za milost.

Obtoženec ni bil zadovoljen z zagovorom svojega odvetnika. Ko je odvetnik končal, je vprašal predsednik obtoženca: «Ali imate še vi kaj pripomniti v svojo obrambo?»

Obtoženec: «Ničesar, gospod predsednik, prosim samo, naj bo sodni dvor prizanesljiv mojemu zagovorniku.»

Izhod iz kletke.

Nekateri ljudje imajo čudovito srečo, da si z lahkoto pomagajo iz zagate. S tako spretnostjo se je ponašala gospa Frlinka, priletna vdova, čije najljubše opravilo je bilo postajanje za ogli in prisluškovanje. Njen delokrog je bil precej obširen: hiša, v kateri je bivala, je bila razdeljena v mnoga stanovanja; torej je imela obilo posla, preden jih je oblezla.

Gospod Burkelj, poštni uradnik, je stanoval v isti hiši v sobah prvega nadstropja. Nihče ni zahajal v njegovo stanovanje in vendar se je o njegovih družinskih razmerah govorilo po okoličih. Ugibajoč, kdo raznaša neprijetne govorice, se je spomnil Frlinka, kateri je odslej posvečal večjo pozornost.

Glavni vhod v njegovo stanovanje so tvorila dvojna vrata, med katerima je nekega večera sumljivo zaropotalo. Planil je po prstih iz sobe pri drugem izhodu in zapazil v ruto zavito žensko, čepečo v kotu na pragu. Ključ je zaškrtal in Frlinka je bila zaprta med oboja vrata.

«Izbrala si je slabo prenočišče,» si je mislil gospod Burkelj na poti v sobo. «Zjutraj ji bom odprl ter jo ozmerjal.» Od tedaj se ni več brigal za svojo jetnico.

Ženišče pa je tuhtalo, kako bi se izvilo iz kletke. Začela je drobne korake razposajenega Lukca iz podstrešja.

«Lucek!» ga je potihoma poklicala skozi luknjo v ključavnici.

«Prosim, gospa Burkljeva,» jo je fantek zamenjal in tekkel k vratom.

«Gori, pa so se mi vrata nekam zataknila; teci po hišnika, naj pride s ključem, dinar boš dobil za plačilo.»

Hišnik se je lovil v temi po stopnicah ter je odprl vrata. «Kje je ogenj?» je vprašal preplašen.

«Smo že pogasili,» se mu je zlagala in izginila po temnem hodniku v svoje stanovanje.

Ko je gospod Burkelj drugi dan odprl sobna vrata, je videl, da mu je ptička ušla iz kletke. Pozneje jo je pozval na zagovor, mogel pa ji ni ničesar dokazati, ker je fantek in hišnik v temi nista poznala.

Nepopoljšljiv staroavstrijski oficir.

Narednik se je pritožil pri polkovniku, ker mu je rekel njegov stotnik, da je osel.

K polkovniku poklican na zagovor se je stotnik takole opravičil: «Oprostite, gospod polkovnik, res sem nekoliko robate narave, toda nikoli ne mislim slabo. Resnično obžalujem, da sem se prenaglil v besedi, toda nisem mislil, da je mož tak bik, ki takoj zameri.»

Poslovilno pismo.

Žogarjev Janko in Mahova Ančka sta priredila poslovilni sestanek. Počila je med njima sladka vez ljubezni: fant ji je delal preglavice in mu dekletke ni hotelo biti ljubica za zabavo.

Sestala sta se za plotom Mahovega vrta kmalu po večernem zvonjenju. Ančka je bila nenavadno hladna, neprestano je dokazovala Janku nezvestobo ter mu očitala pohajanje z drugimi dekleti.

«Pa narediva konec,» je predagal Janko. «Dati pa mi moraš pismeno odpoved!»

«Ta odpoved te bo presneto bolela,» je pristala na njegovo željo, ker ni hotel odnehati.

«Jutri zvečer mi prinesi pismo prav ob tej uri semkaj na to mesto,» ji je naročil. «Stori mi zadnjo uslugo.»

«Osebnost ti ga ne izročim,» mu je odrekla. «Nekam ga bom položila.»

«Kam?» je bil fant radoveden.

«V žlambor v staro hruško, ki stoji sredi vrta.»

Ves drugi dan je mislil Janko le na poslovilno pismo svoje bivše izvoljenke. Ko se je stemnilo, je tekkel k določenemu drevesu in segel v žlambor. Čutil je, da ga je nekaj zbudilo v roko; hitro jo je odmaknil, pri čemer je v duplini nekaj zabrenčalo in iz žlamborja so se mu vsuli sršeni v obraz ter ga neusmiljeno obdelovali. Dolgo se je otepaval, preden je odbil zadnjega sovražnika.

Vso noč se je boril s hudimi bolečinami, ki so mu jih prizadejali sršeni, in s še hujšo jezo, da mu je navihana Ančka tako pokadila pod nos.

Listnica uredništva

Grlinec. Mi nismo imeli nobene takšne tožbe. Torej so vse zadevne trditve zlagane. Pač pa je «Domovina» tožila «Slovenskega Gospodarja», ki se je poravnal in preklical vse grde očitke proti «Domovini».

Sv. Peter pod Sv. Gorami. Dopis je brez podpisa. Sicer ga pa v taki obliki tudi ne moremo objaviti, ker je kazniv.

Sv. Miklavž nad Laškim. Snov ni primerna za objavo.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Vaš dopis smo dali med tedenske vesti.

MALI OGLASI

Izučen čevljar za štrpčno delo

išče službo pri kakem čevljarskem mojstru na deželi. Nastopi lahko takoj. — Naslov v upravi «Domovine».

ARBORIN

najboljše sredstvo za zimsko pokončavanje sadnih škodljivcev (kaparjev, krvave uši, listne uši itd.) se dobiva pri sledečih prodajalcih:

LJUBLJANA: CHEMOTECNA, Mestni trg 10 (proizvajalec)

LJUBLJANA: Kmetijska družba, Turjaški trg 3

MARIBOR: Kmetijska družba, Meljska cesta 14

NOVO MESTO: Podružnica Kmetijske družbe

BREŽICE: Zveza podružnic Kmetijske družbe za Brež. okraj

CELJE: Filip Vrtovec, Kralja Petra cesta

KAMNIK: Anton Lap

KOČEVJE: Podružnica Kmetijske družbe

KRANJ: Franc Berjak

KRŠKO: Ivanuš Edvard

LAŠKO: Podružnica Sadjarskega društva

LJUTOMER: Martin Slivar, Ormoška cesta

MOKRONOG: Srečko Štrcelj

ORMOŽ: Jakob Kukovec, vrtnar, Hardek

PTUJ: Brezovnik Franc, nasproti samostana

SEVNICA: Josip Škerl

SLOV. BISTRICA: Podružnica Sadjarskega društva

ŠOSTANJ: Ivan Senica

OPLOTNICA: Bogomir Habit

Zahtevajte navodila za uporabo pri prodajalcih!

29

Kože divjačine

kupuje

31

L. ROT, LJUBLJANA
Mestni trg 9

IZREDNA PRILIKA

Dvanajst razglednic (umetniške, ljubavne, cvileče, z vdelanimi očmi itd.) Vam pošlje za 10 Din s poštnino vred

TRAFIKA IN GALANTERIJA

VIDOVDANSKA CESTA 7, LJUBLJANA

Požurite se z naročili, ker je zaloga omejena. Najugodnejša prilika za predpustni čas. Denar je treba poslati obenem z naročilom (lahko tudi v znamkah). Na naročila brez denarja se ni mogoče ozirati.

Istotam velika komisijska zaloga pisemskega papirja in kuvert. Za pojasnila je priložiti 2 Din v znamkah za odgovor.

Poročne prstane

20 očala in vsakovrstne ure kupite najceneje pri Zdravko Ambrožič urar, Radovišica.

Važno za neveste

šmarskega okraja. 15

Je izbira in nakup vsakovrstnega blaga v domači trgovini

ED. ZUPPANZ-A v Pristavi

Želite li se dopasti?

Ako želite biti lepi, obdržati svoje lice mladeniško sveže, svojo kožo elastično in baržunasto, svoje lase lepe in bujne, tedaj rabite za dnevno nego svoje lepote

1. **Elsa-milo zdravja in lepote**, katero ni samo parfimirano toaletno milo, temveč vsebuje v sebi tudi medicinsko preizkušeno, dobro delujoče sestavine, katere prodirajo v Vašo kožo in jo vzdržujejo zdravo, lepo, mlado in Vašo zunanost mladeniško svežo.

Fellerjeva prava mila zdravja in lepote so:

ELSA (milijino mlečno milo) | ELSA boraks-milo
ELSA ramenjakovo milo | ELSA kalzanovo (šampno) milo
ELSA glicerina-milo | ELSA-milo za britje.

Poizkusite jih! Nikdar ne boste rabili druga mila! Za poizkus 5 komadov Elsa-mila z omotom in poštnino vred 52 Din.

2. **Fellerjevo pravo kavkaško pomado za zaščito lica in kože**. Ona Vam izgladi gube in brazgotine, dela kožo gibko in nežno, briše sledove staranja, ustvarja mladost in lepoto. Izmenadilo Vas bo, s kakšno bržino izginjajo solnčne pege, kožne brazde, rdečica nosa, mozolji, zajedavci in drugi vsakovrstni nedostaki kože.

3. **Fellerjevo močno pomado za rast las**, katere preprečuje izpadanje las, prerano osivljenje, čisti lasne luske, dela lase mehke, gibke, bujne ter pospešuje njih rast.

Za poizkus 2 lončiča ene ali po 1 lončič od vsake Elsa-pomade z omotom in poštnino vred za 38 Din.

V Vašem interesu je, da pošljete denar vnaprej, ker plačate po povzetju radi poštnih stroškov 10 Din več. — Naročila je nasloviti jasno: Lekarnarju

EUGEN V. FELLER, Stubica Donja
Elizabtrg 360 Hrvatska.